

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра банківського бізнесу

ЧАЙКОВСЬКИЙ Євген Ярославович

Інновації в сфері банківських послуг / Innovations in the field of banking services

спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа та страхування
освітнього-професійна програма «Банківська справа»

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи
ФБСм – 21
Є.Я. Чайковський

Науковий керівник:
к.е.н., доцент О.О. Іващук

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

«__» _____ 2021 р.
Завідувач кафедри

_____ **О.В. Дзюблюк**

ТЕРНОПІЛЬ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ	9
1.1. Теоретичні підходи до банківських інновацій	9
1.2. Новітні підходи щодо класифікації банківських інновацій.....	20
1.3. Теоретичні основи організації інноваційного процесу в банківських установах	30
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	40
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	41
2.1. Інновації як чинник розвитку банківської діяльності.....	41
2.2. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу.....	53
2.3. Питання активізації процесів розвитку інновацій банківських установ в сучасних умовах в Україні	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	66
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	67
3.1. Цифрові інновації банківської діяльності.....	67
3.2. Тенденції розвитку інновацій у світі, виклики і загрози банківського бізнесу в умовах цифрової економіки.....	73
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	83
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ	103

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У всьому світі останні десятиліття банківська діяльність перебуває в безперервному розвитку, що зумовлено багатьма факторами, у тому числі процесами глобалізації, лібералізацією фінансових ринків, перемінами в регулюванні банківського бізнесу, а ще, безумовно, вимогами споживачів, які постійно трансформуються та різноманітяться, попитом, який зростає, клієнтів споживачів банківських послуг на банківське обслуговування високої якості. Новітні інформаційні і телекомунікаційні технології докорінним чином перетворюють вигляд сучасних фінансово-банківських інститутів, засоби їхнього спілкування зі споживачами, канали реалізації банківських продуктів та послуг. Сучасне нестабільне економічне середовище висуває високі вимоги щодо якості організації і керування усіма галузями банківської діяльності, зокрема і процесами інновацій, котрі активно реалізуються у банках.

Банківські інновації торкаються всіх галузей їхнього функціонування і реалізуються у новітніх продуктах та послугах, покращенні бізнес-моделей та бізнес-процесів, організаційних перетвореннях та удосконаленні способів маркетингу. Мислення по-інноваційному, яке направлене на пошук та успішне виконання креативних задумів, розпочинає пронизувати всю діяльність банку.

Зважаючи на різноманіття та масштабність інноваційних перемін, суттєвий вплив міри ефективності їх впливу на фінансові результати, позицію в конкуренції, репутацію банків, об'єктивно неодмінним є стратегічне керування процесами інновацій, котре дає змогу використовувати інновації як інструмент пристосування фінансово-банківських інститутів до умов зовнішнього середовища, котрі непередбачувано перемінюються.

Отже, у сучасних умовах забезпеченням успішного функціонування банківських установ є розробка та здійснення інноваційних стратегій, котрі орієнтують на формування найбільшої споживчої цінності для кспоживачів,

надають перспективу гарантувати та утримувати переваги у конкуренції на тривалий час. В умовах світової фінансової та економічної кризи інновації стають ще більш необхідними, оскільки історичний досвід показує, що після економічних криз перспектива конкуренції суттєво міняється, появляються сучасні аутсайтери та лідери, проте лідерами стають ті, хто поставив інновації в центр своєї діяльності.

Питання інноваційного розвитку, розробка видів та механізмів гарантування постійного дієвого процесу формування та введення інновацій є надзвичайно актуальною і для українських банків, низька відповідність діяльності котрих зарубіжній практиці гальмує ефективній розвиток банківського сектора, зменшує його міжнародну конкурентоспроможність та значення у функціонування реальної сфери економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми. Аналіз питань інноваційної практики банківських установ з кожним роком займає усе більшу частку у загальній структурі дослідження актуальних питань розвитку економіки. Значна увага приділяється вивченню змісту і методиці реалізації інновацій банківських установ, зокрема, в роботах С. Б. Єгоричевої [32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40], О. В. Золотарьової [42]. Періоди та схема інноваційного процесу у банках відображені у роботі З. Шмігельської [113]. Економічний ефект інноваційної практики банківських установ досліджено у роботі І. Я. Карчевої [51]. Проте аналіз деяких питань інноваційної практики банківських установ не надає змоги розуміти технологічний вид теперішньої банківської установи та інноваційну модель її бізнес-роботи. Детальне дослідження наукової літератури, яка наявна, показує щодо вимогу подальшого системного осмислення закономірностей появи та здійснення банківських інновацій, шляхів створення механізмів керуваннями інноваційними процесами в деталізації інструментів, засобів і важелів впливу.

Мета і задачі дослідження. Метою написання випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад і вивчення практичних властивостей процесу керування інноваційною діяльністю банківської установ.

Для досягнення мети було сформульовано і вирішено такі завдання:

- дослідити поняття «банківська інновація» як економічної категорії;
- обґрунтувати новітні елементи класифікації банківських інновацій, що передбачає розв'язування таких завдань, а саме: формулювання принципів створення класифікації, яка зазначена, та її значення в інноваційній діяльності банків, дослідження наявних на цей час в економічних джерелах класифікаційних ознак банківських інновацій;
- розглянути методологічні засади організації інноваційного процесу в банках;
- дослідити новітні банківські продукти, виявити напрями розвитку інновацій в банківській галузі та визначити більш ефективні галузі реалізації інновацій в діяльності українських банківських установ;
- провести аналіз особливостей банківських інновацій, визначити характеристики інноваційної стратегії банку як основи створення інноваційних моделей, дослідити методи проведення банківської діяльності на базі введення інноваційних технологій та перспектив їх подальшого удосконалення;
- визначити питання активізації процесів реалізації та застосування інноваційних продуктів і послуг в банківській сфері економіки України;
- дослідити вплив діджиталізованих інновацій на банківську практику, на розвиток банківських продуктів та обґрунтувати своє бачення сучасної банківської установи;
- встановити тенденції розвитку фінансових інновацій у світі, виклики та небезпеки банківській практиці, які зумовлені розповсюдженням процесів цифровізації економіки.

Об'єктом дослідження є інноваційна діяльність банківських установ.

Предметом випускної кваліфікаційної роботи є дослідження інновацій в сфері банківських послуг.

Методи дослідження. Методологічну основу випускної кваліфікаційної роботи складають фундаментальні положення економічної теорії, концепції

розвитку інновацій, теорії фінансів, грошей і кредиту, наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців з проблем інновацій в сфері банківських послуг.

У ході дослідження застосовано такі загальнонаукові та спеціальні методи, як: наукова абстракція (для уточнення економічної категорії «банківська інновація»); логічне узагальнення, порівнювання і систематизація (для деталізації банківських інновацій); логічно історичний аналіз (для дослідження еволюції інновацій в сфері банківських послуг); системний методологічний підхід, синергетика, аналіз і синтез (для дослідження розвитку банківських інновацій); системно-структурний, індукція і дедукція (з метою формування теоретичних підходів і при розробленні наукових методичних підходів до встановлення наслідків фінансової взаємодії між банками і суб'єктами інноваційного процесу); статистичний аналіз, метод аналогій (під час оцінки впливу банківського сектора на підвищення інноваційної активності економічних суб'єктів); логічного узагальнення (для формулювання висновків за наслідками дослідження).

Інформаційною базою дослідження є: Конституція України, закони й інші правові акти України, постанови, звіти і статистичні дані Національного банку України, наукові публікації, присвячені проблемам інновацій в сфері банківських послуг, джерела Інтернет.

Наукова новизна випускної кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні і практичному вирішенні комплексу питань, які пов'язані з інноваціями в сфері банківських послуг в Україні. У процесі дослідження були отримані наступні наукові результати:

- проведено дослідження суті дефініції «банківська інновація». Визначено значення інновацій в сфері банківських послуг;
 - на основі проведеного аналізу наукових джерел та новітнього банківського досвіду запропоновані сучасні класифікаційні риси і типи банківських інновацій;
 - досліджено питання банківської інноваційної діяльності за новітніх умов.
- Розв'язуючи питання виживання і стабільності, банки водночас повинні форовати

резерв подальшого росту. Одним з його напрямів є реалізація інноваційних проектів в усіх галузях функціонування банку. Запровадження інновацій доцільно розглядати як специфічний системний загальний банківський бізнес-процес, котрий безпосередньо пов'язаний з вирішенням завдань ризик-менеджменту банківської установи;

- досліджено головні елементи засад інноваційного розвитку банківської діяльності в Україні. Встановлено основні рекомендації інноваційних методів проведення банківської практики, в засадах котрої лежить використання сучасних платіжних технологій, а також блокчейн і біометричних технологій;

- розкрито основні питання розвитку інноваційної практики банків, у тому числі вимога теоретичного обґрунтування та прикладного використання інструментів оцінювання дієвості банківської діяльності з врахуванням особливостей інноваційних продуктів та послуг;

- вивчено додаткові можливості проведення банківської діяльності за рахунок впровадження діджиталізованих інновацій в роботу банківських установ, у тому банкінг в хмарах, орен-банкінг, краудфандинг, шерінг, блокчейн;

- досліджено сучасні тенденції, а теж розкрито характерні особливості банківських інновацій у різних видах, зокрема внутрішні процеси, канали обслуговування, соціально-орієнтовані, радикальні банківські продукти і послуги,. Визначено виклики і небезпеки банківської практики, які зумовлені розповсюдження процесів цифровізації економіки та чинять вплив на появу банківських інновацій;

- обґрунтовано шляхи покращення розвитку інновацій у банківській діяльності, застосовуючи іноземну практику та розкрито проблеми, вирішення котрих надасть змогу удосконалити покращити інновації в українській банківській системі.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці наукових рекомендацій, спрямованих на підвищення інновацій в сфері банківських послуг.

Наукові висновки, які містяться у випускній кваліфікаційній роботі, доведені до рівня конкретних пропозицій і рекомендацій щодо інновацій в сфері банківських послуг та обґрунтування заходів банківських установ щодо активізації впровадження новітніх продуктів, послуг і технологій.

Розроблені в ході дослідження підходи, теоретичні узагальнення, висновки та рекомендації можуть бути використані для активізації участі банків в інвестуванні коштів в інновації.

Крім того, рекомендації, розроблені на основі аналізу проблем венчурного інвестуванні в Україні, можуть знайти застосування в розвитку нормативно-правового і методичного забезпечення участі банків в інвестуванні інвестицій.

Апробація. За результатами дослідження опубліковано тези доповідей на тему «Інновації в сфері банківських послуг» у Збірнику матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір» (м. Тернопіль, 8-9 вересня 2021 року); «Інноваційні технології в розвитку банківського бізнесу» у Збірнику матеріалів Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції «Взаємодія фінансово-банківського та реального секторів у процесі забезпечення сталого економічного зростання» (Тернопіль, ТНЕУ, 12 листопада 2021 р.).

Обсяг і структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатка. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 109 сторінок, основний зміст роботи викладено на 89 сторінках, у тому числі на 17 сторінках розміщено 10 таблиць на 10 сторінках, 4 додатки на 7 сторінках і список використаних джерел зі 137 найменувань на 13 сторінках.

РОЗДІЛ 1

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

1.1. Теоретичні підходи до банківських інновацій

З початку 2000-х років банківські установи, які мали думку лишитися на грошовому ринку, розпочали визначати стратегії, які стали інструментом пристосування до перемін макроекономічного середовища, на котре винятково вплинула фінансово-економічна криза 1998 року. Інноваційність для багатьох з банків стала одним з істотних чинників зростання, посилення конкурентних позицій, залучення і утримання клієнтів. Дані тенденції уже не могли лишитися поза увагою вітчизняних дослідників і науковців.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» дефініція «інновації» є комплексним та наголошується увага на її конкурентоспроможності. Так, інновація розглядається як «застосовані (новостворені) та (чи) удосконалені конкурентоспроможні технології, продукти чи послуги, а ще організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншої природи, що суттєво покращують структуру та якість виробництва та (чи) соціальної галузі» [82].

Водночас, варто зауважити, що інновації у фінансовій галузі, приміром, у банківській сфері, уже достатньо довгий час в різноманітних площинах досліджуються науковцями держав з розвиненою ринковою економікою. Їхній науковий внесок, творчо опрацьований з врахуванням ознак економіки, яка наявна в Україні, може і має стати відправною крапкою з метою наступних досліджень.

Одним з перших у державах колишнього СРСР інновації в банківському бізнесі почав досліджувати науковець Е. А. Уткін, котрий у 1996 році видав самостійно та і співавторстві дві праці, в котрих застосовувалася дефініція «банківські інновації» і досліджувалися головні закономірності керування інноваційними процесами в банківських установах [99; 99, с. 74- 82]. Найбільш важливим є те, що Е. А. Уткін

зразу сформульований «широкий» підхід до погляду банківських інновацій, котрі, на погляд вченого, «включають не лише технічні чи технологічні розроблення, але і усякі переміни в кращий бік у всіх галузях роботи банківської установи» [100, с. 76]. Термінологія, яка зазначена, закріпилася в економічній науці, та в наступному вчені з метою характеристики інновацій в різноманітних спрямуваннях роботи банківських установ, здебільшого, застосовують дефініцію «банківські інновації».

Вітчизняні вчені теж під час аналізу інноваційної роботи банківських установ уживають понятті «банківські інновації», а ще синоніми «інновації банків» і «інновації у банківській галузі» [32, с. 63].

Поряд з цим, в зарубіжній економічній літературі інноваційний процес в банківській системі, здебільшого, визначається дефініцією «фінансові інновації», зокрема в роботах Ф. С. Мишкіна, Дж. Сінкі-мол., Т. Коха та ін. Це робить правовірним його вживання в даному сенсі і вітчизняними вченими. Як слушно зауважує Г. М. Азаренкова, «в цьому сенсі доцільно виходити з об'єктивних джерел виникнення фінансових інновацій, котрі обумовлені фінансовим сектором економічних взаємовідносин» [3, с. 29], в рамках котрої діють і банківські установи. Тому, правовірним на визначеній стадії досліджень цього кола питань банківські інновації можна вважати фінансовими.

Проведене дослідження робіт вітчизняних і закордонних вчених засвідчило, що дефініції «банківські» і «фінансові» інновації мають доволі близьку, однак не тотожну суть.

Зокрема, лауреат Нобелівської премії М. Міллер (Merton H. Miller) каже щодо фінансових інновацій як переміни у фінансових інструментах та установах а [127, с. 461]. Американські науковці У. С. Фрейм (W. Scott Frame) та Л. Дж. Уайт (Lawrence J. White) характеризують інновації як «щось сучасне, що знижує затрати, мінімізує ризики чи формує покращений продукт, послугу або інструмент, які ліпше задовольняють вимоги суб'єктів грошових ринків» [120, с. 3]. Професор Гарвардської школи бізнесу П. Туфано (P. Tufano), припускає, що фінансові

інновації – це формування і поширення сучасних фінансових інструментів, а ще фінансових технологій, інституцій і ринків; зразками продуктових інновацій вчений вважає сучасні деривативні угоди, сучасні корпоративні фінансові інструменти чи сучасні види інвестиційних продуктів, послуг, а процесних – сучасні методи поширення фінансових активів, процесингу операцій та ін. [136, с. 311].

Важливий матеріал з метою дослідження надає створений у 1988 році американським вченим Дж. Фіннерті (J. D. Finnerty) список успішних фінансових інновацій, які одержали найбільш широке поширення («перелік Дж. Фіннерті»). Даний перелік містить включає 4 елементи, а саме: 1) фінансові інструменти; 2) фінансові процеси; 3) цінні папери; 4) фінансові стратегії та рішення компаній.

Українські науковці О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська та Т. В. Мусієць характеризують фінансові інновації як «сучасні фінансові інструменти і фінансові технології» [67, с. 19]. Подібної дуки додержуються і Г. В. Карпенко і А. П. Данькевич [50, с. 113]. На погляд В. Г. Федоренко, фінансові інновації являють процеси конструювання і запровадження в обіг сучасних фінансових технологій, інструментів фінансового інвестування та ін., ще у більшій мірі збільшуючи гнучкість реагування грошового ринку на кон'юнктурні дії [101, с. 207]. В «Фінансово-економічному словнику» дефініція «фінансові інновації» узагалі відноситься лише до способів, які використовуються юридичними особами з метою виконання сучасних операцій з існуючими активами або операцій з сучасними видами фінансових інструментів [41, с. 238].

Отже, на погляд С. Б. Єгоричевої, банківські і фінансові інновації, якщо застосовувати математичні поняття, можна відобразити множинами, які пересікаються. Їхнє пересікання створюють сучасні чи покращені банківські продукти і послуги, які надають покупцям плюси в дохідності, ліквідності, мінімізації ризиків, більш повно забезпечують інші фінансові вимоги користувачів. Головною дефініцією аналізу інноваційної роботи банків є саме банківські інновації, а фінансові інновації виступають одним з їхніх визначених типів. Звужування кола

банківських інновацій лише до фінансових не надає можливості надати системне формулювання даної дефініції, в абсолютній мірі оцінити причини їхньої появи і чинники, які на них діють [32, с. 65].

Відносно терміну «банківська інновація», то варто зауважити, що немає його виразного спільного формулювання в теперішній літературі, тому варто розглянути найбільш поширені підходи (додаток А) [86, с. 280].

У підручнику «Банківський менеджмент» автори зауважують: «як синтетичний термін банківська інновація, чи набір сучасних банківських продуктів та послуг, – це наслідок функціонування банківської установи, скерованої на одержання додаткових прибутків в ході формування підходящих умов створення і інвестування ресурсного потенціалу за рахунок нововведень, котрі допомагають одержати клієнту прибуток» [10, с. 768]. В даному формулюванні слушно акцентується позитивна дія інновацій на роботу самої банківської установи та її клієнтів, однак розуміння банківської інновації поширюється лише на продукти і послуги.

У навчальному посібнику «Стратегічний менеджмент банку» автори вважають, що розуміння інновації торкається такого нововведення в усякій галузі діяльності банківської установи, котре має чіткий позитивний стратегічний чи економічний ефект, зокрема збільшення кількості банківських клієнтів, зростання питомої ваги ринку, зменшення затрат на виконання всякого виду операцій та ін. [55, с. 302]. Тут галузь банківських інновацій дуже росте, однак вони виділяються через слово «нововведення», котре, у принципі, є синонімом терміну «інновація».

Н. П. Погореленко аналізує банківські інновації в контексті поняття «фінансова інновація», як те, що знижує затрати чи фінансовий ризик [78, с. 202]. О. В. Меренкова припускає, що розуміння банківських інновацій застосовується з метою формулювання нововведень в банківській практиці, котрі визначаються вищим технологічним ступенем і сучасними споживчими якостями [64, с. 188].

Е. А. Уткін зазначає, що банківські інновації є процесом стабільного поновлення різноманітних сторін функціонування банківської установи, котрий,

зокрема, проводиться на базі аналізу успіхів конкурентів [100, с. 76]. І. Т. Балабанов характеризує банківську інновацію як реалізований у формі сучасного банківського продукту чи операції завершальний наслідок інноваційної функціонування банківської установи [7, с. 206]. А. І. Поліщук припускає, що банківська інновація як сукупність принципово сучасних банківських продуктів і послуг – це синтетичне розуміння мети і наслідку функціонування банківської установи в галузі сучасних технологій, які скеровані на одержання додаткових прибутків [79, с. 14]. Т. Б. Рубінштейн, користуючись відомим визначенням суті інновацій, пристосовує його до банківської діяльності: «Інновації в банківській установі є завершальним наслідком інноваційної практики, який одержав впровадження в формі сучасного чи покращеного банківського продукту, запровадженого на ринку, сучасної чи покращеної технології обслуговування клієнта, що застосовується в практичній роботі банківської установи, чи в діапазоні принципово сучасних послуг» [85, с. 28].

В цей же час потрібно відзначити, що досить часто банківські інновації реально аналізуються здебільшого з погляду запровадження наслідків науково-технічного прогресу, телекомунікаційних й інформаційно-комп'ютерних технологій в галузь банківської діяльності [10; 14; 23; 69]. Це є результатом використання звичної уяви щодо інноваційної діяльності, яка довгий період часу пов'язувалася тільки з науково-технічними розробленнями. На сьогоднішній день методологічні підходи радикально міняються, реальним відбиттям чого є істотне перетворення положень одного з головних закордонних документів в галузі інновацій – Управління Осло. Отже не можна не згодитися з судженням В. О. Берегового про те, що «під банківськими інноваціями варто розуміти оновлення, покращення інструментів і шляхів та функціонування банківської установи, тобто не лише технологічні чи технічні нововведення в галузі інформаційних чи банківських технологій, проте і будь-які переміни, які удосконалюють якісну базу відображення банківських послуг, приміром, фінансові інновації, структурне покращення» [15, с. 39].

Дослідження наукових напрацювань в цьому напрямі аналізу надає можливість визнавати щодо доцільності формулювання банківських інновацій в широкому в вузькому розумінні. Банківські інновації в широкому сенсі мають включати усі припустимі аспекти інноваційної практики фінансово-кредитних установ. Вузьке розуміння буде відображати інноваційні якості банківських продуктів і послуг як завершального наслідку функціонування банківської установи. Значення виокремлення даного поняття пояснюється тим, що саме продуктові інновації утворюють базу поточної інноваційної роботи банківської установи [32, с. 68].

Однак з метою визначення банківських інновацій у вузькому сенсі потрібно, передусім, схарактеризувати, що розуміється під банківським продуктом і послугою. В економічній літературі дана проблема лишається дискусійною, наявні різні погляди відносно суті і співвідношення даних термінів.

Зокрема, І. Т. Балабанов розуміє, банківський продукт – це матеріально оформлений елемент банківської послуги, наприклад банківська платіжна картка, дорожній чек, ювілейна монета та ін., тобто реально прирівнює його з предметом [7, с. 206], що є, звичайно, вузьким розумінням. О. М. Іванов розкриває банківську послугу як різні типи функціонування банківської установи, які проводять й оптимізують здійснення банківських операцій, а банківський продукт – це система взаємно пов'язаних банківських операцій і послуг, скерована на задоволення вимог клієнтів в окремих типах банківської роботи [43, с. 19]. Існують і взірці ототожнювання даних термінів, зокрема «сучасний банківський продукт – це банківська послуга, яка уперше пропонується на фінансовому ринку чи є новою для банківської установи під час наданні її власним клієнтам» [94].

Зарубіжні економісти підходять до розмежовування банківських продуктів і послуг більш з практичного погляду. Зокрема, Р. Труман (R. Truman) і Я. Сміт (I. Smith) визначають продуктами ті пропозиції банківської установи, які пов'язані з виплатою чи одержанням процентів, а послугами – з отриманням комісійного доходу [135, с. 3-4]. С. Фрейм і Л. Уайт під послугами визначають, передусім,

забезпечення клієнтам доступу до особистих рахунків і здійснення розрахунків [120].

Виходячи з теперішніх значення і функцій банків в ринковій економіці, можна визнавати, що наслідком їхнього функціонування є надання суб'єктам економіки послуг з перерозподілу ризиків, коштів, інформації і виконання платежів. Послуга характеризується тлумачним словником української мови як вчинок, діяльність, яка надає допомогу, вигоду іншому. Отже, під банківською послугою пропонують розуміти процес і корисний наслідок спрямованої роботи працівників банків, яка полягає в задоволенні наявної вимоги клієнта, що пов'язана з грошовими коштами, зокрема вкладні операції, розрахункові і касові, кредитні, факторингові, трастові, консалтингові, керування багатством та ін.

Термін «банківський продукт» ввійшло до банківської термінології спільно з введенням філософії і практики маркетингу, коли банківські установи розпочали створювати «ряд продуктів», проводити «продаж продуктів», розвивати «канали реалізації продуктів». Спричинила взнаки і зростаюча «індустріалізація» банківського бізнесу, що відобразилося і терміні «індустрія банківських послуг» та значить підвищену уніфікацію, масовість, технологічність обслуговування. З даного погляду, банківський продукт можна схарактеризувати як визначену форму, один з більшості варіантів задоволення конкретної фінансової вимоги споживача, що відрізняється відповідно до особливості клієнта і на базі істотних для споживчого вибору показників – термінів, вартості, умов, механізму та ін.

Таки чином, банківський продукт – це організована, внутрішньо погоджена і документально оформлена процедура дій працівників банківської установи (комплекс), що утворює довершену технологію обслуговування споживача [20, с. 21]. Тому, продаж банківського продукту в ході обслуговування значить одержання покупцем банківської послуги. В даному значенні інновації в послугах доволі складно відокремити від процесних інновацій, які утворюють процес їхнього надання. Своєю чергою, реалізація послуги неможлива без існування визначеного

діапазону банківських продуктів. Утворення сучасного банківського продукту реалізується в раках уже наявної чи сучасної банківської послуги, своєю чергою виникнення сучасної послуги викликається сучасними фінансовими вимогами різноманітних категорій споживачів.

Ознаками процесу формування сучасних банківських продуктів, на відміну від товарів підприємств, є особливість механізму їхнього розроблення і потреба враховувати при цьому вимоги законодавства в банківській сфері.

Формування інноваційних продуктів за умов матеріального виробництва здійснюється внаслідок реалізації дослідно-конструкторських і науково-дослідних робіт, виконання яких не характерно для банківських установ. Однак у літературі з економіки іще зрідка, проте уже зустрічається поняття, яким можна визначити хід появи сучасних банківських продуктів і послуг, зокрема банківський інжиніринг.

Загалом, термін «інжиніринг» (від англ. engineering) походить від латинського *ingenium*, що значить винахідливість. Подібний вид роботи, що охоплює різні планові інженерно-консультаційні послуги, які виникли в розвинених державах в 1960 рр. Аналогічно, Ю. С. Масленченков зауважує, що «інжиніринг банківських продуктів – це сукупність прийомів і методів, які застосовуються з метою розроблення банківського продукту» [62, с. 56]. О. П. Ковальов дає більш розширене формулювання: «Банківський інжиніринг як економічна категорія відображує, з одної сторони, хід проектування, розроблення і практичного виконання конкурентоздатних інноваційних банківських прийомів, інструментів, прийомів і бізнес-процесів, а з другої сторони, майстерне володіння методом комплексного підходу до економічних процесів в ділянці творчого розшуку і розв'язання актуальних питань банківської діяльності» [54, с. 55].

Необхідно зауважити, що подібне, однак не тотожне, поняття – «фінансовий інжиніринг» – застосовується в навчальній і науковій літературі, здебільшого, з метою відмічення деякої послуги банківської установи для клієнтів підприємств [11,

с. 499-502], чи як хід формування технологій і фінансових інструментів з метою розв'язання питань у галузі фінансів підприємств [1, с. 125-127].

Функціонування банківських установ як специфічних фінансових установ в є об'єктом жорсткого регулювання держави. Це зв'язано з істотним соціально-економічним значенням банківської роботи з метою стійкості і розвитку економіки. Отже невіддільним елементом банківського інжинірингу має бути експертиза продуктів, які прогнозується упроваджувати, на відповідність, передусім, вітчизняним банківським законодавчим та інструктивним актам [36; 37].

Підсумовуючи вище наведене, можна надати таке формулювання банківських інновацій у вузькому розумінні цього поняття, зокрема це запровадження сучасних чи істотно покращених банківських продуктів і послуг, котрі відповідають наявним чи можливим фінансовим вимогам споживачів, особистим зацікавленням банківської установи і вимогам банківського законодавства, реалізують заінтересованим особам додаткові переваги і є наслідками банківського інжинірингу.

Однак формуванням продуктових інновацій банківська інноваційна практика не обмежується. Банківські установи стараються удосконалити, оптимізувати свою роботу, використовуючи інновації в галузях маркетингу, стратегічного керування, організації бізнес-процесів, технологій та ін. З даного питання М. Портер відмічав: «нововведення в широкому розуміння охоплюють і удосконалення технології, та покращення методів і способів ведення діяльності. Реально оновлення може виявлятися в перемінах ходу виробництва чи товару, сучасних підходах до маркетингу, сучасних засобах поширення товару і сучасних концепціях галузі конкуренції. Компанії-новатори не лише уловлюють перспективу перемін, однак і примушують дані переміни здійснюватися скоріше» [80, с. 64].

Як набір засобів трансформації ресурсів в наслідок, який заданий, продукт – сучасні технології, міняють процедуру виконання банківських операцій. Якщо продуктові інновації характеризують суть взаємовідносин «банк-клієнт», то

технологічні інновації визначають якість даних взаємовідносин. Головними рисами, які створюють якість, яка зазначена, є швидкість надання послуги, економічність, розуміння споживачем, вигідність ходу продуктоутворення для клієнта і самої банківської установи. Банківські технологічні інновації міцно взаєпов'язані з продуктовими, тому що, з однієї сторони, формують передумови з метою появи сучасних банківських продуктів, зокрема мобільний зв'язок – мобільний банкінг – комунальні платежі через мобільний телефону, а з іншої сторони, покращують, надають сучасні риси продуктам, які уже наявні, наприклад, онлайнове відкриття вкладу за допомогою мережі Інтернет.

Організаційні інновації є специфічною ознакою здійснення діяльності за умов інформаційного суспільства. Організаційні інновації скеровані на вияв, накопичення й активізацію основних ресурсів і компетенцій банківської установи, котрі не можуть легко відтворити конкуренти. Маркетингові й організаційні нововведення відіграють специфічну роль для банківських установ як бізнес-структур, тому що головним наслідком їхнього функціонування є досить однотонні продукти, а інновації, які виникають, досить оперативно поширюються до типізації, отже з метою привернути увагу клієнтів банківським установам потрібно відрізнитися і в декотрих інших поглядах [32, с. 73].

Організаційні інновації покликані вирішувати суперечність між потребою в строгому регламентуванні і щонайбільшій формалізації банківських бізнес-процесів з метою зменшення операційних, правничих ризиків, ризику репутації і вимогою в пристосуванні банківських установ до перемін ринкового оточення для зміцнення конкурентних переваг.

Однак варто зазначити, що вище наведені інновації зрідка бувають характерними саме для банківських установ, в останній час вони оперативно запозичуються фінансово-кредитними установами з інших галузей суспільного виробництва і майстерно пристосовуються до умов банківської практики, зокрема створення органічної структури банку, реінжиніринг бізнес-процесів, система

керування взаємних стосунків з клієнтами, бюджетування, контролінг, сучасні способи рекламування та ін. Заохочення відносно введення технологічних інновацій теж найбільш часто пропонують з інших сфер, зокрема комунікацій, інформаційної галузі, електроніки. Тому, в наведених випадках банківські установи загалом виступають імітаторами, а не лідерами, тому першість з будь-якої конкретної інновації виділяється не за розробленням, а за лідерством в її застосовуванні.

Отже, банківські інновації в широкому понятті можна визначати як хід формування додаткової цінності для споживачів, співробітників і акціонерів банківської установи за допомогою внесення якісних перемін у всі галузі її функціонування, зокрема продукти, послуги, бізнес-процеси, моделі і стратегії, що стали наслідком реального виконання сучасних думок, знань і сторонньої практики. Теоретичне формулювання суті інновацій формує умови з метою розроблення конкретних дій відносно організації і керування ходом виконання інноваційної роботи в банківських установах [32, с. 74].

Теоретичний аналіз суті банківських інновації, який проведений надає основи зробити висновки, що інновація – це наслідок інноваційної роботи, яка пов'язана з передовими якісними перемінами і продуктах, послугах, керуванні, процесах, технологіях, які здійснені чи введені в практику банківської установи, що підтримують підвищення результативності діяльності банківської установи, її конкурентоздатності і розвитку. Грошові кошти, які одержані від впровадження інновацій повинні покривати витрати на формування, реалізацію і адаптацію інновації на фінансовому ринку, а ще надавати дохід. Окрім цього, одержані грошові кошти від запровадження уже розроблених інновацій є ресурсами з метою розроблення і реалізації новітніх інновацій. Таким чином, банківські інновації варто вважати певними елементами фінансових інновацій, які запроваджуються у банківській галузі. Банківськими інноваціями можна вважати як окремі введення, так і загальні системи економічних, організаційних, адміністративних, інституціональних нововведень у всякій галузі функціонування банківської

установи, котрі гарантують позитивний стратегічний, соціальний та економічний ефект, що виявляється як у зовнішньому оточенні, зокрема в збільшенні бази клієнтів банківської установи та її мережі представництв, посилення позиції на ринку, так і у внутрішньому оточенні, а саме зменшенні затрат на здійснення банківських операцій та зростанні ефективності функціонування банківської установи, у гарантування результативної діяльності і стійкого розвитку. Продуктовий підхід є найпоширенішим визначенням економічної суті банківської інновації поміж вчених. Банківські інновації варто розглядати не лише з погляду одержання доходу при їхній реалізації, але і з погляду соціальної ефективності, яка оцінюється за допомогою якісних характеристик.

1.2. Новітні підходи щодо класифікації банківських інновацій

Ефективність інноваційної практики банківської установи залежить від успішності фінансово-організаційної системи, її виконання, яку створено на засадах відповідної теоретичної і методологічної основи. Одною з основ її створення є орієнтування банку на розроблення і реалізацію визначених видів інновацій, які формуються на основі їхньої класифікації. Потреба в класифікації інновацій обумовлена широтою галузей та об'єктів банківських нововведень, котрі безперервно різноманітяться [39, с. 32].

Водночас доцільно зауважити, що інноваційна практика банківських установ безперервно розвивається, різноманітиться, що викликає потребу поглибити погляди та актуалізації класифікаційних рис її завершальних наслідків.

Класифікація – це багатоступеневий, побудований за певним планом розподіл обсягу конкретного визначення для систематизування, заглиблення та одержання сучасних знань відносно частин розподілу: Наслідком класифікації є система співпорядкованих визначень [102, с. 283].

Класифікація обов'язково повинна віддзеркалювати риси, котрі зафіксовано в зарубіжних документах, наприклад, в «Оруді Осло» [134]. Багатоаспектність банківських інновацій буде приводити до деякого пересікання класифікаційних множин між собою, що є не вадю даної класифікації, а її іманентною ознакою.

Потрібно відзначати, що на даний час іще не створено загальної прийнятої класифікації банківських інновацій, що, на погляд С. Б. Єгоричевої, можна пояснити деякою теоретичною нечіткістю даного поняття, а ще недостатнім ступенем систематизації й узагальнення реального матеріалу щодо інноваційної практики банківських установ. Проте подібна класифікація є потрібною, тому що, з методологічної точки зору, класифікація здійснює роль способу теоретичної абстракції і передбачення. З практичної погляду, класифікація банківських інновацій маю допомагати раціональному розв'язанню банківськими установами, як щонайменше, з задач керування розвитком інновацій, а саме: 1) відбору об'єкта інновації, 2) відбору природи його переміни та 3) відбору способів проведення даних перемін. Від різновиду нововведень, які прогнозується вводити, залежить і природа фінансово-організаційної системи керування процесами інновацій. Класифікація надає банківським спеціалістам основу з метою вияви найбільшої кількості методів здійснення інновацій, тим самим формуючи варіанти відбору рішень, а для банківської установи спрощує її позиціонування на фінансовому ринку, формулювання особистих основних компетенцій.

Водночас подібна класифікація буде допомагати визначенню методологічних засад проведення належних статистичних досліджень держави відносно стану з реалізації інновацій у банківській сфері економіки.

В табл. 1.1 показано класифікацію інноваційних продуктів банків.

Класифікація банківських інновацій, яка наведена нижче, виключає дубляж схожих термінів, гарантує більш справжнє та єдине розуміння предмета, який досліджується, та надає можливість розкрити закономірності в розробленні і використування процесів інновацій та питання взаємного зв'язку їхніх

різноманітних видів в банківських установах. Типологія інновацій банківських установ надає можливість не лише провести відбір визначеної інноваційної стратегії і метод створення економічно-організаційної системи керування інновацією банків, однак теж встановити вірогідні види запровадження і реалізації банківських продуктів і послуг [58, с. 10].

Таблиця 1.1

Види інноваційних продуктів банків [58, с. 10]

Параметри класифікації	Види банківських інновацій
За ціллю розвитку банківської установи	стратегічні реактивні
За функціональною роллю	допоміжні головні
За рівнем новизни	Модифікуючи комбінаторні базові чи радикальні
За рівнем впливу на роботи банківської установи	системні точкові
Відносно розробника	нововведення, які розроблені своїми силами; нововведення, які куплені в іншого розробника
За поширенням на фінансовому ринку	нелімітовані лімітовані
За економічною суттю	продуктові технологічні

Згідно з положень світових стандартів, відповідно до предмета та галузі використання інновації банківських установ діляться на організаційні, маркетингові, процесні і продуктові. Однак, зважаючи на практику інноваційної роботи банківських установ розвинених держав, поміж продуктових інновацій доречно окремо виокремлювати продукти банківських установ у формі різних фінансових інструментів грошових ринків. На відміну від традиційних продуктових інновацій банківських установ, для фінансових інструментів характерні особливі причини появи, окремі ознаки ходу розробки і життєвого циклу. Якраз дані інновації є об'єктом іще більш детальної класифікації, котра була запропонована Банком міжнародних розрахунків у 1986 році [129, с. 171–173]. Відповідно до даної

класифікації інноваційні фінансові інструменти грошових ринків діляться на такі, котрі:

- пов'язані з передаванням кредитного чи відсоткового ризику, зокрема цінні папери, похідні, які появилися в результаті сек'юритизації та ін.);
- допомагають збільшенню ліквідності, а саме різні обігові інструменти фінансового ринку;
- скеровані на зростання перспектив запозичень, такі як свопи, тоблігації;
- скеровані на збільшення акціонерного капіталу (боргові зобов'язання з обов'язковим обміном).

В класифікації інновацій банківських установ має теж відобразитися головне функціональне покликання банків. Так, інноваційні продукти і послуги варто ділити на такі, які пов'язані з традиційною практикою банківських установ, зокрема депозитними, кредитними, розрахунково-касовими операціями, і ті, які віддзеркалюють їхнє впровадження в інші галузі фінансової діяльності, зокрема довірчого керування, кастодіальну, інвестиційну, страхову та ін. У свою чергу, подібний поділ буде забезпечувати більш точне позиціонування банківської установи на грошовому ринку згідно з стратегії розвитку, яка обрана [39, с. 33].

Х.-У. Дьоріг, виділяючи значення процесних нововведень у практиці банківських установ, зазначив що надійність та ефективність теперішньої банківської установи характеризують, передусім, інновації процесів, навіть якщо це є менш привабливим для ЗМІ і складно для розуміння не професіоналів [26, с. 247]. Група інновацій, яка зазначена, вимагає наступної деталізації, позаяк вона об'єднує доволі різномірні за своєю суттю процеси. Для діяльності банківських установ має значення виокремити наступні:

- інновації технологічних процесів, які пов'язані з розвитком технічних перспектив діяльності банківських установ, передусім, за допомогою застосування більш ефективного апаратного і комп'ютерного обладнання, введення сучасного чи істотно покращеного програмного забезпечення та ін.;

- інновації бізнес-процесів, які означають покращення бізнес-процесів зокрема, в межах програм системного керування якістю (Six Sigma, TQM, «економного управління» та ін.) чи на засадах реінжинірингу;

- сервісні інновації, котрі полягають в введенні сучасних підходів до процесів обслуговування споживачів. Для банківництва, як галузі банківських послуг, сервісні інновації відіграють специфічну роль, тому що тут банківський продукт формується в щільній взаємній співпраці зі споживачем.

Поміж маркетингових інновацій для банківської практики найбільш актуальними є наступні їхні типи:

- ринкові інновації, які пов'язані з впровадженням уже існуючих продуктів на теперішні ринки чи використання процесів, які відомі, з метою обслуговування інших груп клієнтів;

- інновації в маркетингових спілкуваннях, зокрема зв'язок з громадськістю, ребрединг, ребрединг, програми лояльності, реклама в засобах масової інформації;

- інновації в каналах реалізації банківських продуктів, які охоплюють розвиток сучасних організаційних форма і сучасної філософії роботи відділень банківських установ, реалізація онлайн-ових способів, а ще запровадження ідеї мультिकанального обслуговування.

Деталізацією інновацій в каналах збуту банківських продуктів є нововведення у галузі дизайну офісів банківських установ, досліджуванню котрих до останнього часу фактично не надавалося уваги, в той час як приміщень банківських установ, передусім, в іноземних державах, усе більше набувають нетрадиційної форми для формування щонайбільшого вигоди для споживачів.

Тому, в рамках організаційних інновацій потрібно виокремити [39, с. 33-34]:

- адміністративні інновації, які торкаються перемін організаційної структури банківської установи, способів прогнозування, перевірки керування колективом, заохочування та ін.;

- концептуальні інновації, котрі реалізуються в перемінах стратегій і моделей функціонування банківських установ.

Подальшою класифікаційною рисою інновацій банківських установ є, звичайно, їхній розподіл за внутрішнім інноваційним запасом. Банківські нововведення за власною природою, передусім, можуть бути радикальними.

Радикальні нововведення в банківському бізнесі можуть вимагати істотних інвестицій і бути тривалими в розроблення, а їхня комерціалізація є найбільш ризикованою. Проте саме радикальні інновації мають максимальну вартість, тому що їхніми можливими наслідками є забезпечення тривалих конкурентних переваг й істотне зміцнення позицій фінансово-кредитної установи на фінансовому ринку. В наступному радикальні інновації стають джерелом усіх удосконалень, покращень, пристосувань до зацікавлень деяких класів клієнтів та інших модернізацій. Окрім цього, нерідко вигідна ефективність радикальних інновацій в абсолютному розмірі просто не може бути досягнутою без застосування інкрементальних інновацій.

Дані модифікуючі (поліпшуючі) інновації не є великими, однак важливі й істотні поліпшення процесів чи продуктів. Поліпшуючі інновації переважають на таких стадіях життєвого циклу нововведень банківських установ, як поширення і стійкий розвиток, та покликані покращувати риси радикальних інновацій, не міняючи правил, які лежать в їхніх засадах. Наслідками будь-якого важливого покращення є практично безризикове збільшення споживчої вартості продукту чи зменшення операційних або адміністративних витрат.

Комбінаторні інновації в банківській діяльності достатньо часто стають засадою розробки сучасних продуктів, які задовольняють особисті вимоги споживачів. Винятково активно комбінаторні інновації використовуються у індивідуальному банківському бізнесі (private banking).

Розгляд інформації відносно інноваційної практики, передусім, іноземних банківських установ, показує, що виникнення радикальних інновацій найбільш часто не є результатом попиту на ринку, причиною до їхньої появи є розвиток

комп'ютерно-інформаційних технологій, зокрема Інтернет-банкінгу, банкоматів, намір банківських установ зменшити дію регулювання діяльності банківських установ на власні фінансові наслідки, зокрема NOW-рахунки, свіп-рахунки, чи рішення ними інших своїх задач з погляду забезпечення ліквідності, зменшення ризиків та ін., зокрема кредитні похідні, сек'юритизація,. Доцільно зазначити, що ефективність сприйняття фінансовим ринком принципово сучасних банківських продуктів, послуг чи процесів багато в чому залежить від знання споживачами їхньої користі, а тому, від фінансової, технічної, комп'ютерної обізнаності клієнтів.

Зрештою, в банківництві можуть мати місце і псевдоінновації, котрі фактично ні знижують операційні втрати банківської установи, ні підвищують якість і вигідність послуги для клієнтів в. До псевдоінновацій можна зараховують, зокрема, депозитні програми, які присвячені до конкретних свят.

Відповідно до визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), інновацією є якщо вона реалізована на рівні компанії, тобто господарського суб'єкта, включаючи банківську установу; вищими мірами є новизна на рівні регіонального чи продуктового ринку, і світової економіки загалом.

Особливого значення у сфері банківництва,набувають нововведення, які є такими для ринку окремої держави чи для певної банківської установи, тому що інновації світового розміру трапляються доволі рідко. Отже для окремої банківської установи інноваційними доцільно вважати не лише сучасний чи істотно покращений продукт, які розроблені самою банківською установою, але і технологію чи продукт, які уже застосовувалися на одному з фінансових ринків, однак заведені на інший фінансовий ринок, а ще запозичені з інших сфер вирішення в галузях маркетингу, керування, організації та ін. Іноземний банківський продукт, який реалізований на вітчизняному ринку також є інновацією [39, с. 34].

За розмірами введення, інновації діляться на системні і локальні (точкові). Розкриваючи взаємний зв'язок системних і локальних (точкових) інновацій, американський науковець Ф. Янсен зауважив, інновації можна розглядати і як факт,

який виник в світі бізнесу чогось сучасного, та як процес, при котрому одне нове введення породжує інше. Переміни в технології призводять до виникнення новітнього продукту, котрий, якщо він застосовується результативно, вимагає перемін в організації бізнес-процесів [116, с. 4].

Точкові інновації можна оцінити як автономні, які не пов'язані з іншими новими введеннями, які мають місце на окрему ринку, в певній банківській установі чи просто у певному бізнес-процесі і розв'язують доволі вузьку задачу. Локальні інновації складають головну масу банківських нових введень. Локальні інновації доступні усім банківським установам, тому що не передбачають перемін у суміжних галузях і можуть бути запровадженні ними незалежно. Різницею системних інновацій є нездатність їхньої автономної реалізації без реконструкції усієї системи розроблення вартості, а ще залежність їхньої появи і результативності реалізації від становища і технологій різноманітних сфер. Системні інновації, поміж котрих можна виокремити застосування в банківській діяльності комп'ютерної техніки, сітки Інтернет та ін., передбачають спільне проведення багатьох інновацій, різних за предметною суттю, котрі взаємно доповнюють, ініціюють і гарантують розвиток одна одної. Зокрема, запровадження в Україні в 1994 році загальної державної системи електронних платежів (СЕП), яка була сама собою винятковим явищем у банківській практиці в світі, потребувало паралельної перебудови багатьох площин функціонування вітчизняних банківських установ, зокрема від технічного забезпечення до бухгалтерського обліку банківських операцій і вмінь співробітників.

Відповідно до ринкового становища і стратегії, яка обрана, банківська установа може реалізувати стратегічні чи реактивні інновації. Реактивні інновації є відповіддю на нові введення, які реалізовані конкурентами, реально вони є примушеними та здійснюються для утримання позицій на ринку [39, с. 35].

Виокремлюють два види реактивних інновацій. Передусім, банківська установа слідом за банкою установою, яка є ініціатором, може запровадити подібну послугу,

процес чи адміністративну переміну, та саме в даних випадках здійснюється процес дифузії нових введень. З іншої сторони, банківська установа має перспективу застосовувати тільки інноваційний задум та опрацювати на її базі інновацію, яка істотно буде різнитися від інновації, яка наявна.

Реалізація стратегічних інновацій має випереджаючу природу для формування сучасного конкурентного простору, одержання переваг у конкуренції, хоча конкурентні переваги на фінансовому ринку у результаті його високої транспарентності, здебільшого, не зберігаються впродовж довгого терміну.

З метою стратегічного керування інноваційною практикою банківських установ дуже актуальною є класифікація інновацій з точки зору природи вимог, які задовольняються, тому що вона характеризує вид і передумови ефективного запровадження інноваційних стратегій. Інновації можуть бути взаємопов'язані з задоволенням уже існуючих вимог, а можуть бути скеровані на створення сучасних [98, с. 11]. Передусім, даний поділ належить до продуктових інновацій, а також і до технологічних, процесних. Що торкається та маркетингових й організаційних, то потрібно засвідчити, що їхня реалізація постійно є наслідком усвідомлення адміністрацією банківської установи потреби нових введень з метою розв'язання існуючих питань чи досягнення цілей, які поставлені.

Фінансові вимоги клієнтів, котрі наявні, однак іще не задовольняються, можуть бути виявлені чи соціологічними і маркетинговими дослідженнями, які виконані самою банківською установою, чи під час зверненні споживачів до банку. Це надає стимул до розроблення сучасних технологій обслуговування і сучасних продуктів. В подібний спосіб на вітчизняному фінансовому ринку в свій час були введені надання кредиту у вигляді овердрафту, надання мікрокредитів для малих і середніх підприємств, банківські споживче та іпотечне кредитування населення та ін.

Реалізація інновацій, які скеровані на формування сучасних вимог, потребує від банківської установи присутності істотного інноваційного і творчого потенціалу, великих грошових коштів. Дані інновації несуть в собі високі ризики в разі

неправильного стратегічного рішення. Однак кількість подібних інновацій на фінансових ринках розвинених держав і на ринках, які розвиваються, відрізняються, на ринках, які розвиваються, їх більше. На ринках, які розвиваються, в результаті історичної нерозвинутості фінансових вимог юридичних і фізичних осіб, банківські установи, розробляючи сучасні продукти, здебільшого, з застосуванням іноземної практики, об'єктивно формують сучасні вимоги, водночас різноманітними напрямками збільшуючи фінансову грамотність громадян.

За природою ідеї, які лежить в основі розробки банківських інновацій, доцільно виокремити інновації, котрі є імітаційними і винахідницькими. У засадах виникнення «винахідницьких» інновацій лежить абсолютно сучасний, революційний задум, котрий радикальним чином перемінює уяву в населення щодо вірогідних методів задоволення їхніх фінансових вимог. За внутрішнім запасом імітаційні інновації водночас можуть бути і радикальними, базуються на використанні задуму, який уже наявний, до розв'язання інших питань в практиці банківських установ чи застосування перспектив, які тільки появилися для формування сучасної вартості для покупців [39, с. 35].

Зокрема, введення на початку 80-х рр. XX століття в іноземних державах телефонного банкінгу було, безсумнівно, винахідницькою інновацією, тому що базувалося на цілком новітній думці застосування загальних доступних каналів зв'язку з метою обслуговування споживачів. На початку 2000-х рр.. імітаційною водночас і системною, та радикальною інновацією стало розроблення технології мобільного банкінгу. Другим прикладом винахідницької інновації можна вважати розробку в кінці 70-х рр. XX століття подібного інструменту фінансового ринку, зокрема валютні та відсоткові свопи, а імітаційної – конструювання на основі уже існуючої системи подібної особливої форми кредитних деривативів, як кредитні дефолтні свопи.

Банківські інновації теж класифікуються за методикою їхнього розроблення, зокрема особистими силами чи в межах ідеї «відкрита інновація». Традиційна

модель інноваційної практики передбачає реалізацію всередині підприємства усіх стадій інноваційного процесу, зокрема від зародження думки до маркетингового забезпечення реалізації нового введення, тому, банк розробляє інновації цілковито незалежно.

В теперішньому оточенні знань і мережевих технологій, які розподілені, традиційні концепція є не завжди оптимальною, отже усе більшого поширення набуває модель «відкрита інновація» [34; 111], зокрема розроблення інновацій загальними зусиллями. Щодо банківських установ це значить, що інновації мають більш активно застосовувати перспективи стратегічних партнерств і альянсів з метою здійснення загальних досліджень, звертатися до зовнішніх розробників і клієнтів, використовувати інноваційні технології і продукти, які пропонують телекомунікаційні й інформаційні та установи.

За способом використання захисту прав інтелектуальної власності, банківські інновації можуть бути поділені на такі, які запатентовані, торговельна марка котрих є зареєстрованою, котрі є комерційною таємницею, котрі є об'єктом авторського права і, зрештою, відносно котрих аніяка форма захисту не застосовується.

1.3. Теоретичні основи організації інноваційного процесу в банківських установах

Фінансово-економічна криза схилила банки усього світу сконцентрувати увагу на питаннях виживання, підтримці ліквідності, посилення фінансової стабільності, відновлювання довіри. Однак повільне покращення становища на світових грошових ринках і в українській банківській системі підштовхує вчених розглянути питання відносно напрямів наступного розвитку банківництва, його стратегічного напрямку в післякризовий час, концептуальних основах роботи банківських установ.

Зважаючи, що теперішні банківські установи діють за умов постіндустріальної, креативної, інноваційної економіки одним з головних джерел зросту

фінансово-кредитних установ і покращення усіх напрямів їхньої діяльності стає розшук та введення інноваційних рішень, котрі надають можливість розв'язувати стратегічні задачі зростання ціни діяльності, збільшення питомої ваги ринку, зростання лояльності клієнтів та ін. Одночасно організація і керування даними процесами є проблемою і для банківських установ економічно розвинених держав, і для української банківської системи, де, на погляд професіоналів, інноваційна практика, здебільшого, має несистемну, трохи хаотичний природу, відсутні стратегічні підходи до керування інноваційною діяльністю [35, с. 53].

Інноваційні процеси в економічній літературі розглядаються передусім на макроекономічному рівні та характеризуються вченими як «сукупність якісно сучасних, прогресивних з технічної точки зору явищ, які постійно появляються, забезпечують переміну генерацій технології та техніки, підвищують конкурентоздатність господарських суб'єктів» [5, с. 26].

Елементи інноваційного процесу переважно розглядають як його стадії. Поміж етапів згідно з логікою появи базових інновацій виокремлюють: ґрунтовні аналізи; практичні аналізи; проектно-конструкторська діяльність; освоювання; виготовлення; виконання; експлуатація; поширення (дифузія). Отже справедливою є погляд українських науковців, що у найбільш широкому, узагальненому значення інноваційний процес можна тлумачити як практику, яка пов'язана з утворенням, освоюванням та розповсюдженням інновацій [46; 97].

На рівні конкретних господарських суб'єктів інноваційний процес включає певні стадії, котрі можна схематично об'єднати в три сумарні кроки, кожен з котрих вимагає виняткових підходів з погляду організації і керування [35, с. 53-54]:

- усвідомлювання вимоги в інноваціях та генерація ідей нововведень (стадія інвенції);
- відбирання, розгляд і стратегічне оцінювання проектів, які запропоновані (стадія ініціації);
- виконання інноваційних проектів.

Варто зауважити, що механізм введення інновацій в банківських установах має деякі ознаки, котрі характеризуються спільними деталями інноваційної діяльності в галузі обслуговування, включаючи фінансову як особливій галузі суспільного виробництва [130]:

- нематеріальна природа наслідку функціонування;
- більш тісний взаємозв'язок зі покупцями;
- трохи інстинктивний процес виникнення інноваційних задумів, котрі не є наслідками наукового аналізу;
- важливе значення самостійного навчання організації;
- схильність до формування наявних інноваційних сіток та ін.

В наукових опрацюваннях пропонуються наступні різновиди комбінацій реалізації інноваційного процесу в банківських установах:

- постановка мети – прогнозування – формулювання умов й організація – реалізація – управління [20, с. 80];
- визначення задуму, формули перспективи його запровадження – конкретизація задуму – ухвалення задуму у рамках установи – реалізація задуму ззовні: стратегія розвитку обслуговування – операційне і логістичне керування: раціоналізація – внутрішня перевірка, зовнішнє регулювання [55, с. 303].

Дані комбінації більше представляють спільні підходи до системи керування інноваційними процесами, не характеризуючи усі елементи черговості утворення інновацій банківських установ і комплексу потрібних дій банківських співробітників.

Успішна інноваційна практика можлива тільки при умові раціональній організації інноваційного процесу, котрий повинен бути адекватно документованим, приміром, в регламентах, схемах, картах, формальним, очевидним і у подібній формі доведений співробітникам банківської установи.

Отже, навіть в найбільших вітчизняних банківських установах лише розпочинається інституціоналізація інноваційної практики, зокрема формування

структур, котрі цілеспрямовано займаються даними питаннями, належних засад, інструкцій, схем взаємодіяння, систем оцінювання і моніторингу. В сучасних умовах це є обов'язковою умовою гарантування ефективності та успішності інноваційного процесу, тому що надає можливість [35, с. 54]:

- детально схарактеризувати усіх суб'єктів інноваційного процесу і рівень їхньої відповідальності;
- приготувати паралельно-последовну реалізацію стадій інноваційного процесу з визначенням назадніх зв'язків і перспективою коректувальних дій;
- заощадити час і витрачання на розроблення та реалізацію інновацій;
- утворити врівноважений, стратегічно перевірений портфель інновацій;
- виконувати стабільний контроль реалізації інновацій.

Першим етапом інноваційного процесу є генерування задумів наступної інновації чи систематизування задумів, які уже наявні та проявляються різноманітними напрямками. Ця стадія є важкою з метою запровадження у банківських установах. Це пов'язано з ознаками звичної корпоративної культури банків, котра не заохочує працівника до творчості, не розвиває в людини самостійності, гнучкості, а також якостей, які мають бути властиві інноваційній особі, тобто деякої авантюристичності. Отже, однією з пріоритетних задач управління банківських установ, стратегічною ціллю яких є сталий розвиток та покращення власної роботи повинно бути створення зручної інноваційної обстановки для персоналу.

Проте, подекуди важливе уміння відшукати ідею та використати з метою досягнути переваги в конкуренції. М. Портер зазначає: «В ході оновлення велике значення має інформація: інформація, котру суперники не розшукують; інформація, яке не є доступна конкурентам; інформація, які є доступною усім, проте оброблено заново Інколи інформацію одержують, інвестуючи грошові кошти в аналіз фінансового ринку чи у науково-дослідну діяльність» [80, с. 67].

Варто зауважити, що хоча аналіз і розроблення (R&D) не є властивими для банківництва, деякі орієнтири відносно формулювання їхньої імовірної суті у даній галузі надає закордонний документ з реалізації оглядів дослідницької роботи – Управління Фраскаті. В цьому документі зазначено, що дослідження та розробка в банківських установах можуть торкатися математичного аналізу, який пов'язаний з дослідженням банківських ризиків, розроблення моделей кредитних ризиків, дослідним розробленням сучасного програмного забезпечення для «домашнього банкінгу», розробленням техніки аналізу поведінки клієнтів для формування сучасних видів рахунків чи послуг банківських установ, систем електронного або Інтернет-банкінгу, сучасних чи дуже покращених банківських послуг, зокрема сучасні ідеї рахунків, видачі кредитів, страхування чи інструментів заощадження, сучасних способів вимірювання сподівань і пільг споживчих та ін. [133, с. 49–50].

Досліджуючи перший етап інноваційного процесу, П. Друкер пропонував приділити увагу семи стандартним джерелам інновацій [9, с. 63]. Перші чотири з них перебувають в рамках конкретної сфери і є внутрішніми, видимими її співробітниками, (взірці відносно банківської галузі) [35, с. 54-55]:

- випадкове явище – випадкове досягнення, неочікувана невдача, зокрема відсутність бажання у багатьох споживачів переходити на винятково онлайнове обслуговування підтримало появу і розвиток ідеї оновленого новітнього відділення банківської установи на основі багатоканальності надання банківських послуг;
- невідповідність (неконгруентність) між дійсністю та нашими баченнями про неї, зокрема перешкоди з оцінкою кредитоздатності підприємств малого і середнього бізнесу підштовхували до розроблення належних скорингових методів);
- вимоги процесів, котрі впливають з дослідження вад і слабких сторін, які мають бути вирішені, зокрема інновації в методах забезпечення захисту онлайнових операцій);

- переміни в структурі фінансового ринку чи галузі, зокрема невисока прибутковість вкладів як об'єктів вкладення привела до виникнення на грошовому ринку України пайових інвестиційних фондів як банківських продуктів.

Інші три джерела інновацій формуються за рамками установи, тому є зовнішніми [35, с. 55]:

- демографічні переміни, зокрема індивідуалізація особових рахунків банківських клієнтів, введення рахунків для пенсіонерів;
- переміни в бажаннях, сприйманнях суспільства, зокрема введення банківських продуктів, які пов'язані з розв'язанням екологічних питань;
- сучасні як наукові, так і ненаукові знання, зокрема реалізація адміністративних інновацій, сучасних способів ведення діяльності і проведення дослідження.

Банківським установам теж рекомендується запозичувати практику з інших галузей економіки, удосконалюючи згідно з особливостями свого функціонування, і організовувати співпрацю з науковими закладами. Проте, необхідно зауважити, інновація має мати комерційну вартість, тобто ціну.

Розвивається теж активно діяльність підключення банківськими установами власних клієнтів до визначення задумів сучасних продуктів та послуг. Це відбувається за допомогою онлайн-каналів, зокрема веб-сайти банківських установ і соціальні мережі в Інтернет [34, с. 239], а також у ході роботи банків кожного дня, коли від керівників вимагають записувати усі зауваження і рекомендації клієнтів та повідомляти їх належні підрозділи банківської установи.

У даному процесі велике значення має теж вищому менеджменту банківської установи, роль котрого так представив один з менеджерів інвестиційної банківської установи США Ч. Шваб (Charles Schwab): «Мені імponує просити споживачів примірити. Клієнти окреслюють власне питання та той бездоганний світ, де дане питання вирішується. Наша задача – вислухати та виробити те, що допомогло б впоратися зі зневірою, незадоволенням і засудженням» [91, с. 144]. Схожий погляд

трохи по-іншому виражає Г. Мінцберг: «Одне-єдине спілкування зі споживачем, який роздратований, може коштувати більшого, багато звітів щодо огляду ринку, просто тому, що звіти про дослідження ринку в ліпшому випадку записують існуючі питання, а споживач спроможний запропонувати його успішне розв'язання» [65, с. 91].

Зазначимо, перспективи застосування джерел інновацій, які зазначені, ще не використані, що показують дані опитування 300 керівників фінансових установ, яке проведено консалтинговою компанією «МакКінсі» (McKinsey) у 2007 році. Одним із головних теперішніх питань інноваційної діяльності в банківських установах топ-менеджери зазначили саме незначне застосування інновацій, джерелами котрих є споживачі, а ще інноваційні задуми зовнішніх організацій [131].

Вибір (скринінг) ідей є черговим етапом банківського інноваційного процесу. Відбір проводиться з врахуванням відповідності ідей стратегічним цілям банківської установи на базі дослідження її фактичних перспектив. Так, науковці США С. Уілрайтом (S. Wheelwright) і К. Кларком (K. Clark) запропонували модель «лійка» [137], яка окреслює процес руху від великого числа недосконалих ідей, між якими відбувається конкуренція за незначні кошти, до малої кількості багатонадійних різновидів інновацій.

З метою успішного керування моделлю «лійкою» банківській установі потрібно, по-перше, стимулювати поступлення ідей інновацій з усяких джерел, а, по-друге, застосовувати ефективні способу відбору ідей, зокрема використовувати експертні оцінки, рейтинги, економіко-математичне моделювання та ін. [90, с. 35].

Спеціалісти, здебільшого, досліджують зв'язок інновації, яка є потенційною, зі стратегією розвитку банківської установи, аналізують перспективи реалізації ідеї в діяльності, сполучність ідеї з технологічним та нормативним оточенням банківської установи, рівень відповідності вимогам клієнтів (споживачів чи самого банку). Коли на прохання одного або декількох замовників розробляється інновація, то відразу виникає проблема щодо перспективи її розповсюдження. Б. Гейтс у своїй книзі

наводить приклади дійового розв'язання даного питання з досвіду «Банко Брадеско» (Banco Bradesco) Бразилії [24, с. 157].

При розробленні сучасних банківських продуктів враховується їхній вплив на стан та структуру бухгалтерського балансу банківської установи, значення показників ліквідності банку. Виясняються також типи і ступінь ризиків, котрі супроводжують здійснення цього інноваційного проекту або виникнути під час реалізації новаторської ідеї, проводиться оцінка перспективи і ціна їхнього зменшення. Досліджується вплив інновацій на діяльність різних відділів банківської установи з врахуванням імовірної втрати позицій інших продуктів (канібалізація»).

Для визначення економічного ефекту інноваційних банківських продуктів і послуг потрібні детальний маркетинговий аналіз розмірів попиту та можливих рамок визначення тарифів. Наслідком дослідження та вибору інноваційних проектів є бізнес-пропозиція, зокрема документ, в котрому чітко подано усю інформацію, яка потрібна з метою ухвалення кінцевого висновку відносно введення інновацій.

Управління банківської установи повинно розв'язати дві взаємно пов'язані задачі, а саме: 1) питання оцінки, тобто вирішити, які ідеї, що запропоновані, є найліпші; 2) питання балансування, тобто сформувати певний портфель вигідних проектів, котрий буде оптимально відповідати загальній меті банківської установи.

Після вибору найбільш багатонадійних ідей і формування моделі сучасної банківської послуги опрацьовується бізнес-процес її реалізації. Передусім потрібно відобразити постійний бізнес-процес, який включає усі відділи банківської установи, котрі приймають участь в наданні послуги, детально схарактеризувати їхні функції і відповідальність. Варто враховувати, що нерідко під час введення сучасного продукту досить удосконалювати один з наявних бізнес-процесів, а не планувати бізнес-процес з початку. Дана робота закінчується розробленням технологічної карти бізнес-процесу. Окрім цього, варто розробити інструкції, регламенти виконавцям, схеми документообігу, методику бухгалтерського обліку, види потрібних документів і механізми внутрішньої перевірки.

Технічне забезпечення інноваційного процесу, а при потребі і розроблення програмного забезпечення також є вагомими моментами. З метою збільшити результативність сучасного бізнес-процесу варто в міру можливості автоматизувати усі його головні механізми. Отже на даному етапі розв'язується проблема щодо надання чи купівлі необхідного обладнання, зокрема комп'ютерів, банківських автоматів, сканерів, пристроїв ідентифікації та ін., а ще підготовуються технічні задачі щодо розроблення або удосконалення програмного забезпечення [35, с. 56].

Реалізація сучасного продукту не є можливою без підготовки персоналу банківської установи, який має ознайомитися з регламентами та інструкціями, опанувати сучасні програмні продуктами, опрацювати правила і способи роботи зі споживачами. Ефективна інноваційна ідея і відмінний бізнес-процес можуть не дати ніяких наслідків, якщо будуть реалізовуватися непрофесіоналами, тому що надання банківських продуктів і послуг здійснюється в ході обслуговування споживачів.

Для уникнення імовірних помилок і контролю дієвості системи внутрішньої перевірки інноваційний банківський продукт доречно, в міру можливості, протестувати. В проведенні тестування мають брати участь всі структурні відділи банківської установи, котрі здійснюють операції зі створення послуги [81].

Нарешті, ще однією частиною процесу розроблення інноваційного банківського продукту, послуги є проведення маркетингових досліджень. На даному етапі здійснюється якісна реклама інновації, котра повинна показати потенційним споживачам з її головними конкурентними плюсами, викликати в них заінтересованість і охоту скористатися нововведенням. Окрім цього, слід врахувати, що після реалізації сучасної послуги на ринку розпочинається, згідно з положеннями теорії маркетингу, життєвий цикл нового продукту. Так, послідовна типізація інновації супроводжується наступними діями відділу маркетингу банку:

- стадія спаду – згідно з популярністю інновації банківська установа приймає рішення, які скеровані на збільшення споживачів, удосконалення нововведення з врахуванням особливості відповідних видів споживачів (стадія зростання);

- стадія зрілості – нововведення активно реалізується, тобто користується популярністю в споживачів одночасно наявність продукту відповідає інтересам самої банківської установи;

- стадія спаду настає під впливом окремих об'єктивних ринкових (зовнішніх) і внутрішніх чинників. На цій стадії використовують збільшення надання чи згортання надання послуги.

Швидкість проходження банківськими інноваціями визначених етапів життєвого циклу залежить від виду інновацій і перспективи їхнього захисту як об'єктів інтелектуальної власності. Найбільш швидко розповсюджуються модифікуючі інновації продуктів, обслуговуванню, окремих напрямів маркетингу. Поліпшуючі інновації в таких галузях, як керування та технології є досить більш складними з метою відтворення. Нарешті, всякі радикальні інновації розповсюджуються в банківництві доволі помалу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

На основі проведеного дослідження банківських інновацій як економічної категорії можна зробити такі висновки.

1. Зараз дуже важливим є детальне розуміння сутності інновацій, механізмів їхнього впливу на функціонування банків і формулювання тих інноваційних процесів в банківському бізнесі, котрі вимагають виняткового регулювання зі сторони держави.

2. Потрібно зазначити, що в теперішніх науковців немає єдиної думки відносно формулювання інноваційних банківських продуктів і послуг, наявні різноманітні критерії і підходи характеристики їх різновидів.

3. Відносно до банків інновацією є всякі зміни, котрі надають можливість удосконалити обслуговування банківських клієнтів.

4. В економічній літературі наявні багато класифікацій інновацій банківських установ, котрі залежать від відбору класифікаційної риси.

5. Класифікації, які розглянуті включають велике коло банківських інновацій в різноманітних аспектах та гарантують всебічне розуміння інновацій банків. Класифікація інновацій банківських установ надає змогу виявити загальне та відмінне в появі та перебігу інноваційних процесів у банках. Типологія інновацій банківських установ надає можливість створювати відповідні адміністративні та економічні механізми з врахуванням видів інновацій та інноваційною стратегією, яка ухвалена банківською установою.

6. Здійснений аналіз надає основу визнавати, що виконання інноваційної практики в банківських установах реально становить специфічний системний загальний банківський бізнес-процес. Системність є у тому, що до його склад включає велике число самостійних бізнес-процесів, адекватно до суті інновацій, котрі створюються та реалізуються, зокрема організаційні, маркетингові, маркетингові, продуктові, маркетингові та їхні різновиди.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

2.1. Інновації як чинник розвитку банківської діяльності

Інноваційність процесів і продуктів відіграє надзвичайно важливу роль для кожної окремої банківської установи, тому успішність їхньої реалізації направляє наступний розвиток всієї банківської системи загалом. Стратегічний розвиток банків прогнозується на засадах уже відомих і реалізованих інновацій з врахуванням новітніх вимог і побажань споживачів відносно наступного використання банківських продуктів і послуг. Зважаючи на швидкий розвиток новітніх інформаційних технологій імовірно планувати об'єднання окремих банків в один простір реалізації банківських продуктів і послуг. Теперішні дослідження ґрунтовних перетворень в банківській галузі, котрі ґрунтуються на інноваціях в продуктах, послугах, процедурах, сервісах, механізмах, бізнес-процесах, технологіях і законодавчому регулюванні надає змогу зробити наступний прогноз. Інновації суттєво впливають на результат роботи як деяких банківських установ, так і банківської системи загалом, отже варто дослідити новітні банківські інновації та результативність їхньої реалізації в діяльності вітчизняних банківських установ.

Проблемам розроблення теоретичних та прикладних елементів розроблення і реалізації інновацій в банківському секторі велику увагу приділено у роботах таких науковців, як Т. М. Башкирцева [61], Л. П. Бондаренко [17], О. В. Дзюблюка [27], М. І. Диби [9], Л. В. Кузнецової [58], А. В. Літошенко [60], В. В. Лойко [61], Н. М. Пантелєєва [75; 76], М. П. Політило [17], Т. С. Смовженко [97], В. Г. Федоренка [101] та ін. За умов стрімких перемін економічного становища в державі і зважаючи на зовнішні дестабілізаційні чинники, потрібно приділити увагу факторам, які впливають на реалізацію інноваційних банківських продуктів, послуг.

Розроблення інновацій здійснюють як самі банківські установи, так і 7

професійних спеціалізованих банківських лабораторій у світі [25]:

1. Standard Bank в ПАР – Інноваційний центр PlayRoom, який діє 2015 року і здійснює розроблення новітніх банківських технологій.

2. Лабораторії банківської установи Capital One в США включають три професійні лабораторії, котрі розміщені в Сан-Франциско, Нью-Йорку та Вашингтоні. Головна робота даних лабораторій скерована на розроблення тестових банківських продуктів і прискорення усіх цифрових шляхів функціонування банківської установи.

3. Інноваційна професійна лабораторія Commonwealth Bank в Австралії проводить розроблення сучасних продуктів, послуг, сервісів та рішень разом з клієнтами, партнерами, стартапами та експертами галузі.

4. Інноваційна професійна лабораторія Citi в США сформувала світову сітку центрів інновацій, які розміщені в Дублін, Нью-Йорк, Сан-Франциско, Сінгапур та Тель-Авіві, котрі надають перспективи вивчення інновацій усіх працівників на усіх рівнях.

5. Інноваційний центр Visa в США опрацьовує інновації в галузі програмного забезпечення банківських установ.

6. Центр розроблення та інновацій Chase Bank в США зосереджується на розвитку відділень і технологій банкоматів (АТМ), а ще сучасних напрямів взаємодії зі споживачами.

7. Інноваційний центр BBVA в Іспанії здійснює розроблення та реалізує цілий набір технологічних рішень.

Як щойно банківський продукт або послуга стає масовим, застосовується фактично усіма банківськими установами та загальнодоступним для більшості його покупців, він перестає бути сучасним і стає звичним. На відміну від банківської інновації, операція банківських установ, має суттєво більший строк діяльності. Саме масовість застосування сучасного продукту або послуги робить його не інноваційним. Інновація банків обмежена терміном. Банківська інновація діє лише в

у межах визначеного терміну, котрий розраховується початком та кінцем життєвого циклу відповідної банківської інновації, проте не банківської послуги. Це значить, що операції, які загально визнані, мають широке застосування, не можуть бути банківськими інноваціями. Банківський продукт чи послуга, котрі є новітніми лише для окремої банківської установи, однак, які уже раніш використані в інших банківських установах, теж не може вважатися банківською інновацією. Незначні переміни, котрі не міняють суті та змісту банківського продукту чи послуги, зокрема, переміна відсоткових ставок за вкладками, позиками, строків договорів банківського депозиту і кредиту та ін., теж не можуть відноситися до банківських інновацій [61, с. 69]

Інновації в новітньому банкінгу, котрий трансформувався на частку фінансових сервісів, є дуже потрібним з метою зростання економіки. Банківські установи швидко почали використовувати системи менеджменту взаємовідносин з клієнтами – Customer Relationship Management (CRM), котрі чимраз більше збагачують власний асортимент, за допомогою доступності найсучасніших технологій. Проблема про те, чи наблизилися банківські інновації до усіх верств громадян, є важливо і не такою простою. До важливих інновацій у банківській сфері належить фінансова інклюзія, зокрема надання громадянам банківських продуктів, послуг поза банківських установ за допомогою застосування комунікаційних та інформаційних технологій, небанківських установ з метою залучити тої частини громадян, яка не була охоплена банками. Новітні банківські інновації в формі Інтернет-сервісів і спеціальних додатків в мобільних телефонах дають перспективу одержати банківські продукти і послуги у відділеннях поштового зв'язку, торгових закладах та ін. місцях, які є зручними. Подібні інновації залучають до галузі банківських послуг усі верстви громадян. Дієвість банківських інновацій – це не лише спроможність зекономити визначену кількість роботи, терміну, джерел та грошей, але і одержати додатковий прибуток за допомогою зростання числа споживачів, джерел у розрахунку не лише на одиницю затрат, однак і на одного

покупця, одиницю капіталу та активів, що підтримує формування умов з метою стійкого розвитку та посилення позиції у конкуренції.

Відповідно до аналізу зарубіжних дослідників найбільш важливими світовими тенденціями банківських інновацій в останні п'ять років були такі [121]:

1. Послуги сучасного Інтернет-банкінгу це цілі фінансові системи, в котрих специфічна увага приділяється мобільним додаткам, тому що мобільний телефон стає головним фінансовим інструментом з метою надання банківських та послуг. З метою мінімізації небезпек та оптимізації недоліків Інтернет-банкінгу доцільно додержуватися відповідних заходів безпеки при використанні послуги Інтернет-банкінгу:

- Потрібно проконтролювати чи встановлено з'єднання саме з сервером банківської установи;
- доречно застосовувати ліцензійні версії систем антивірусного захисту, захисту від недозволеного доступу, від програм-шахраїв;
- комп'ютер не можна оставляти без контролю;
- після завершення роботи в системі Інтернет-банкінг потрібно вийти з системи, потім обов'язково необхідно закрити вікно браузера з інтерфейсом банківської установи;
- не треба зберігати інформацію щодо логін та пароль на комп'ютері чи всякому іншому носієві, який доступний;
- нікому не повідомляти логін та пароль;
- постійно потрібно міняти пароль входження до системи Інтернет-банкінг;
- доцільно уникати, в міру можливості, роботи через публічні пункти доступу до мережі Інтернет;
- систематично потрібно відслідковувати виписки з рахунків з метою своєчасного виявлення недозволеного або неправильного перерахування грошових коштів з рахунку.

2. Послуги без використання платіжних карток і безготівкових платежів.

Тенденція проводити безкарткові розрахунки тільки через додаток мобільного телефону набуває усе більшого розповсюдження. Декотрі науковці передбачають цілковиту відмову від платіжних карток в найближчому майбутньому. З розповсюдженням Інтернет-торгівлі виконання банківських операцій масово переходить в режим онлайн, що пов'язано з безготівковими платежами.

3. Соціальна значущість і клієнтоорієнтована діяльність банківської установи. Поміж новітніх банківських установ суттєво виграють ті, котрі у власній діяльності використовують персональний підхід до клієнтів, а не задовольняються рішеннями стандартизованих пакетних пропозицій. У клієнтів є перспектива вибрати будь-який з банків, отже у банківських установ появляється потреба зручнішого та якіснішого обслуговування клієнтів. Необхідно враховувати переміни у вподобаннях споживачів і звичках молоді, які звикли легко користуватися багатьма різновидами новітніх гаджетів і очікують від системи банківських продуктів і послуг комунікації онлайн режимі, з вільним відбором каналу зв'язку, котрі найзручніші для них.

4. Застосування роботів. Перспектива використання робототехніки в деяких бізнес-процесах, зокрема обслуговування дзвінків з клієнтами банківської установи по телефону, надає можливість суттєво зменшити затрати банківської установи, збільшити і прискорити сервісне обслуговування споживачів.

5. Постійний доступ до послуг банківських установ (24 години на добу 7 днів на тиждень). Банківські установи пропонують проводити зв'язок з власними клієнтами за допомогою будь-яких онлайн медіа, зокрема Facebook Messenger, Google Hangouts, WeChat та ін.

6. Монетизація інформаційних даних. У теперішньому світі інформація є основним джерелом ресурсом ефективної діяльності. Аналітична банківська інформація може суттєво збільшити та допомогти як самій банківській установі, так і її клієнтам одержувати переваги в конкуренції на фінансову ринку.

7. Стратегія партнерства. Перспективним шляхом є реалізація банківських продуктів і послуг без прямої участі в даному процесі самих банків. На фінансовий

ринок виходять FinTech компанії, котрі заміщають банківські установи в реалізації традиційних банківських операцій. FinTech компанії опрацьовують виняткові інноваційні пропозиції та пропонують гнучкіші та нерідко більш вигідні умови застосування власних послуг. Візит до відділень банківських установ і навіть незалежний пошук найбільш вигідних варіантів інвестування заощаджень уже не є потрібний, оту що віртуальний фінансовий консультант надасть подібні послуги швидко та навіть незалежно списувати з рахунку клієнта кожного місяця потрібну суму грошей з метою заощаджень. АТ «Альфа-Банк», АТ «ОТП Банк», АТ КБ «Приватбанк», АТ «Райф фایзен Банк» є активними суб'єктами вітчизняного FinTechринку є [76].

Зважаючи на вплив інновацій на результативність діяльності банківських установ варто провести аналіз зміни головних показників функціонування української банківської системи (табл. 2.1) [61, с. 70].

Таблиця 2.1

**Головні показники функціонування української банківської системи
України за період 2016-2020 рр. (млн. грн.) [72]**

Назва показника	2016	2017	2018	2019	2020
Прибутки	190691	178054	204554	243102	250171
відсоткові доходи	135807	124009	140803	152954	147743
комісійні доходи	31362	37138	50969	62057	70640
наслідок від переоцінки і від операцій купівлі та продажу	8243	7224	1853	16225	21507
інші операційні прибутки	9605	7264	8589	8147	6813
інші прибутки	3946	1349	1809	2809	2705
повернення списаних активів	1728	1070	532	909	763
Затрати	350078	204545	182215	184746	210445
відсоткові затрати	91638	70971	67760	74062	62895
комісійні затрати	7182	9650	13159	18096	24132
інші операційні витрати	10920	11719	16800	11790	16405
загальні управлінські затрати	39356	44202	53670	62936	69437
інші затрати	3089	15116	2011	2379	2728
відрахування в резерви	198310	49206	23758	10714	31037
податок на прибуток	-418	3681	5057	4769	3811
Чистий прибуток (- збиток)	-159388	-26491	22339	58356	39727

Розгляд зміни головних показників функціонування української банківської системи за період 01.01.2016 – 01.01.2021 рр. надає змогу зробити такі висновки. Доходи мали тенденцію до збільшення, так відсотковий дохід збільшився на 8,8 %, комісійний дохід – на 125,24 %, наслідок від переоцінки і від операцій купівлі в продажу – на 160,9 %. Інші операційні доходи знизилися на 29,1 %, інші доходи – 31,5 %. Відсоткові затрати знизились на 31,4 %, інші затрати – на 11,7 %, відрахування у резерви – на 84,4 %. Комісійні витрати збільшилися на 236,0 %, інші операційні затрати – на 50,2 %, загальні управлінські затрати – на 76,4 % Фінансовий наслідок мав від’ємне значення впродовж двох років, котрі досліджувалися, 2016 рік і 2017 рік.

Таким чином, доречно вводити у вітчизняних банківських установах інноваційні послуги, котрі надають можливість знизити управлінські затрати.

У світі та в Україні найбільш важливі переміни, котрі проходять на теперішньому періоді розвитку, та котрі без сумніву діють на майбутнє банківських установ і реалізації технології Інтернет-банкінгу, показані в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Найбільш важливі переміни у зовнішньому і внутрішньому оточенні банківських установ [17; 61, с. 71; 63]

Мікро оточення (внутрішнє)	Макро оточення (зовнішнє)
Сучасне покоління клієнтів та їхні сучасні очікування (Millenniums, «iGen»)	Цифровізація суспільства та економіки
Зростаюча конкуренція зі сторони FinTech компаній з фінансових технологій (FinTech)	Сучасні законодавчі регулювання, вимоги й очікування
Використання робототехніки в реалізації банківських операцій	Сучасний стандарт безпеки мобільних банківських послуг з метою реалізації миттєвого і надійного доступу до послуг
Реалізація послуг «Домашній банкінг» ((home banking))	Онлайновий і багатофункціональний сервіс обслуговування, що надає спроможність клієнтам цілком управляти і перевіряти свої рахунки

Головними шляхами вітчизняних банківських інновацій в останні роки є:

- Інтернет-банкінг і мобільний банкінг і суттєве збільшення банківських

операцій, котрі доступні за допомогою цих системи.

- Безкарткові платежі за допомогою мобільного телефону.
- Активізація наявності в соціальних мережах.
- Доступність терміналів самостійного обслуговування.
- Режим функціонування «24/7».
- Електронна здача послуга, коли здача в копійках перераховується на рахунок або поповнює мобільний телефон клієнта).
- Персоналізація вимог клієнтів (використовується здебільшого для VIP-клієнтів банківської установи) [17; 61, с. 71; 63].

Більшість дослідників визнають, що незалежно від технологічних інновацій, провідне значення в наступному усе ж будуть мати соціальні інновації. Тому вітчизняним банківським установам необхідно теж ставити власних клієнтів на перше місце в черговості пріоритетів власних цілей та організувати більш тісні взаємовідносини. Варто звернути увагу на процес цифровізації суспільства та економіки. Експерти акцентують, що цифровізація стає основним прискорювачом для інновацій і змін в більшості галузей економіки [76]. Спільні процеси цифровізації української економіки вимагають пришвидшення, в іншому випадку вони з перспектив можуть стати небезпеками.

Як один із найбільший вітчизняних банківських установ АТ КБ «Приватбанк», котрий входить у десятку провідних банківських установ Східної і Центральної Європи також є одним з найбільш інноваційних банківських установ у світі. До прогресивних інновацій АТ КБ «Приватбанк», котрі одержали визнання у всьому світі, відносяться такі послуги, а саме: оцифровані платіжні картки, онлайн-інкасація, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, платіжний міні-термінал, багато різних мобільних додатків [73].

Поміж вітчизняних банківських установ АТ «Перший Український Міжнародний Банк» також ставить вимоги клієнтів в пріоритет і є клієнтоцентричний. АТ «ПУМБ» безперервно вводить інноваційні технології і

продукти, а саме: Prepaid карта-стікер, технології соціального банкінгу, мобільний додаток ПУМБ online, Інтернет-банкінг «ПУМБ Online 2.0», а ще безперервно підвищується число програмно-технічних комплексів самообслуговування (ПКТС). Застосування даних продуктів має позитивну дію на результативність діяльності банківської установи, тому що допомагає залучити сучасних клієнтів і підтримувати рівень адекватності потребам наявних. Зараз усі дані продукти мають аналоги і в інших українських банківських установах. Застосування системи Інтернет-банкінгу є одним з позитивних прикладів. В табл. 2.3 наведено порівняльний аналіз послуг, які надають банки України за допомогою технології Інтернет-банкінг.

Таблиця 2.3

Порівняльна характеристика послуг Інтернет-банкінгу поміж банківських установ [61, с. 72]

Найменування послуги	АТ КБ «Приватбанк» Приват24	АТ «ПУМБ» «ПУМБ» Online 2.0	АТ «Ощадбанк» Ощад 24/7	АТ «Альфа банк» My alfa bank
Ціна підключення та обслуговування	немає	немає	немає	немає
Існування мобільного додатку	так	так	так	так
Розпізнання через відбиток пальця	так	немає	немає	немає
Відкриття рахунку	-	так	-	-
Повернення позики	так	так	-	так
Комунальні платежі	так	так	так	так
Постійні платежі	так	так	так	так
Купівля білетів	так	-	так	-
Валютні перекази	так	-	-	-
Виписки за розрахунками	так	так	так	так
Поповнення/Зняття WebMoney	так	так	-	-

Зі здійсненого аналізу можна стверджувати, що приблизно усі послуги системи Інтернет-банкінг уже реалізуються головними новітніми вітчизняними банківськими установами. Перевагою «ПУМБ» Online 2.0 є перспектива відкриття розрахункового рахунку в режимі онлайн, що є винятковою послугою поміж головних вітчизняних банківських установ. В час інформаційних технологій Apple

Pay. Apple Pay може цілком перетворити галузь мобільних платежів, тому що його перевагами є швидкість і вигода у застосуванні, надійність зберігання даних клієнтів в. Під час підключення платіжної картки до додатку, номер платіжної картки не зберігається. Присвоюється винятковий номер облікового запису пристрою, котрий зашифровується та надійно зберігається на гаджеті користувача. Окрема операція авторизується за допомогою рідкого разового секретного коду.

Apple Pay надає можливість доволі легко робити покупки в різноманітних додатках та веб сайтах через доторкання – Touch ID, чи погляду – Face ID користувачам iPhone X. Власникам подібного гаманця віднині не треба заповнювати реєстраційні форми з контактними даними вручну. Тому введення даної технології надасть змогу користувачам швидше і зручно поводити покупки.

На кінець 2017 року АТ «ПУМБ» був у двійці банківських установ в соціальних мережах. Для удосконалення спілкування з клієнтами в АТ «ПУМБ» ведуться сторінки в найбільш популярних сучасних соціальних мережах, а саме: Вайбер, Інстаграм, Твітер Фейсбук, Ютуб та ін.

На теперішній стадії соціальні мережі реалізуються для роз'яснення споживачам проблем використання банківських продуктів, послуг і технологій. Крім реалізації інформативних послуг, банківська установа удосконалює та збільшує власну клієнтську базу, тому що сучасні підписники при успішній агентській діяльності стають наступними клієнтами банківської установи.

За умов фінансових криз в нестабільності грошових ринків гарантією утримання позицій банківської установи на фінансовому ринку є, насамперед, зменшення затрат, зростання швидкості операцій та зменшення кредитних ризиків. Отже для банківських установ актуальним лишається пошук сучасної інноваційної технології, котра б відповідала потребам сучасності. В цьому зв'язку ряд вітчизняних банківських установ переходять до технології «блокчейн», котру можна застосовувати з метою керування на усіх напрямках, приміром керування центром банківської установи (core banking system), діяльність з клієнтами [92, с. 33]..

Блокчейн являє собою відповідну базу даних з метою записування та контролю транзакцій. Користувачі поділяться на простих, які фондують сучасні записи щодо виконання окремих операцій, та майнерів, які нагромадять та контролюють записи, формують та пересилають блоки мережею. Вирізати інформацію щодо операцій чи виправити її не можна, що охороняє від ризиків. Крім того, використання технології блокчейн надає можливість застосовувати прогресивне кешування та шифрування, коли усі дані перебувають в безлічі суб'єктів учасників мережі. Приблизно на кожному з комп'ютерів цієї мережі наявна копія усіх блоків, що робить технологію багатьох одною з найбільш безпечних в світі [60].

Збільшення безготівкового грошового обігу через технології блокчейн посилює прозорість окремої операції. З виникненням банківських платіжних карток ясно, де відбулося списання грошей, проте не зрозуміло на які цілі. Під час використання технології блокчейн в протоколі є перераховано, на котрі саме цілі клієнт затратив грошові кошти. Крім того, всі протоколи щодо, зокрема, купівлі клієнтом у всіх магазинах зберігатимуться і накопичуватимуться. Подібний підхід надає можливість перейти до цифрової технології «Big data», зокрема збирання, нагромадження, оброблення і застосування значної аси інформації.

Як показують розрахунки експертів банківської установи Goldman Sachs (США), запровадження технології блокчейн, на базі якої функціонує криптовалюта біткоїн) в транзакціях взаємозаліку та платежів на фондовому ринку заощадить банківським установам у світі майже 6 млрд. дол. США щорік [122]. Реалізація технології блокчейн pomoже забрати елементи дублювання, зменшити розрахунковий цикл в і ризику, зменшити операційні затрати.

З 2015 року АТ КБ «Приватбанк», застосовуючи технологію блокчейн з метою шифрування трафіку в додатках Приват 24 і sender та електронного підпису операцій, для клієнтів відкрив 1,5 млн. гаманців біткоїн. Крім того, в АТ КБ «Приватбанк» проводиться тестування сервісу сучасної генерації оголошень [49].

Декілька вітчизняних банківських установ теж прогнозують під'єднання до

технології Ripple. Технологія Ripple націлена на банки та уже активно застосовується трьома іноземними банками. Технологія Ripple являє собою разом платіжну систему і валютну біржу. Використання технології Ripple надасть можливість банківським установам перераховувати грошові кошти у світі швидко та фактично безплатно. Платіжні інновації можуть суттєво полегшити розрахунки за товари та перекази грошей, що позитивно діє на імідж банку і користувачів [47].

Привабливим моментом є поєднання технології блокчейн з інноваційною технологією в банківській галузі – біометрією. Ці сучасні технології функціонують в одному напрямі – безпека банківських операцій в кіберпросторі. Введення технології біометрії надасть можливість збільшити рівень захисту інформації зі сторони клієнта [61, с. 72-73].

Так, за допомогою відбитка пальця можна безготівковим шляхом перерахувати кошти за покупки. Це робить непотрібним фактичну наявність платіжної картки при використанні банкоматів, спрощує доступ до програмно-технічних комплексів самообслуговування, депозитних центрів.

Електронні грошові перекази, банківські платіжні картки, віртуальні картки, подарункові картки відносяться до технологічних інновацій.

Сучасні банківські продукти, котрі можуть бути пов'язані як з сучасними продуктами та послугами, так і з базовими банківськими операціями на стадії їхнього розвитку чи зміни умов регулювання, відносяться до продуктових інновацій.

Банківська діяльність, яка заснована на інноваціях, гарантує суттєве зменшення затрат і зростання ефективності.

2.2. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу

У сьогоднішніх умовах реалізація інновацій є не лише найбільш важливим чинником структурних трансформацій в економіці, проте і рушійною силою перемін на грошовому ринку, зокрема прогресивні банківські установи набувають важливих переваг конкуренції, мають шанс монопольно застосовувати ефективніші технології, і у подібний засіб створювати та привласнювати інтелектуальний дохід (ресурс високих доходів). Формування і здійснення інноваційних моделей стає засадою переходу до постійного процесу інновацій у досвіді керування банками.

Хід введення інновацій у банківську роботу охоплює не лише технічні або технологічні розроблення, виникнення сучасних банківських продуктів і послуг, вживання новітніх фінансових інструментів, однак і сучасних видів діяльності і новітніх способів функціонування на фінансовому ринку. Зокрема усяке новаторство в усіх галузях банківського функціонування, котрі підтримують досягненню позитивний стратегічний чи економічний ефект, наприклад, збільшення бази клієнтів, зростанню питомої ваги банківської установи на фінансовому ринку і зменшенню затрат [42].

Ознаки, які зазначені, показують як позитивні, так і ризиковані сторони реалізації інноваційних моделей розвитку, однак загалом вони надають можливість створити сучасні основи проведення банківської діяльності, формують сучасні споживчі вартості для клієнтів і гарантують зріст конкурентоздатності банківської установи на грошовому ринку. Необхідно теж зазначити, що новаторство стає інновацією лише з часу завоювання фінансового ринку, отже ринкове оточення можна вважати умовою та еталоном і того, що новація трансформуються в інновацію [92, с. 28].

В засадах розроблення інноваційної моделі здійснення банківської справи лежить інноваційна стратегія банківської установи. Стратегія банку є постійно винятковою, тому що кожна банківська установа має свою, несхожу до інших

банківських установ базу ресурсів й інтелектуальний запас, свої методи, правила і заходи досягнення цілей розвитку, які визначені [113].

Розроблення і реалізація стратегії інновацій нерозривно поєднані з формулюванням умов її прикладного виконання, відповідності перспективам нормативного і технологічного оточення банківської установи, інтересам клієнтів. Виняткова увага приділяється визначенню ступеня і типів ризиків, котрі можуть супроводити виконання інноваційного проєкту або появилися у міру реалізації новаторства, розраховується їхня ціна і перспектива зменшення. Крім того, береться до уваги дія сучасних банківських продуктів і послуг на стан та структуру банківського балансу, показники ліквідності банку і на діяльність інших відділів банківської установи [35].

Наслідки подібного оцінювання надають можливість встановити економічну ефективність від інновацій, які введення, яку можна охарактеризувати під час оптимізації процесів за допомогою зменшення затрат часу, роботи, матеріалів або через маркетингові дослідження розміру пропозиції і попиту на сучасний банківський продукт або послугу в зіставленні з величинню тарифів на них, які встановлені.

Підготовлена інноваційна стратегія є базою створення інноваційних моделей здійснення банківської справи. Найпоширенішими поміж них є: «Соціально орієнтована банківська установа», «Розумна багатоканальна банківська установа» та банківська установа у формі «Фінансової або нефінансової діджиталізованої екологічної системи» [95].

Переважаюча кількість банківських установ додержуються інноваційної моделі реалізації банківського бізнесу «Розумна багатоканальна банківська установа». Подібна модель ґрунтується на мультиканальній інтеграції, що зосереджується на цифрових каналах та об'єднаній будові.

Виокремлюють наступні головні частини моделі реалізації банківського бізнесу «Розумний багатоканальний банк» [92, с. 29]:

- Більше новітня мультиканальна об'єднання, яке сфокусоване на цифрових каналах та об'єднанні будові.
- Всеохоплююча аналітична робота, котра основана на високоефективному збиранні інформації щодо клієнтів, мікросегментації та плановому моделюванні з метою формування зрівноваженого портфеля банківських продуктів і послуг.
- Керування в онлайн режимі, покликане збільшувати ступінь конверсії вхідних звернень.
- Інноваційні консалтингові послуги, які пов'язані із застосуванням цифрових каналів та індивідуальної аналітичної роботи.
- пропозиції продуктів і вартісні схеми, які основані на мікросегментах та оптимізовані до знак діджиталізованого каналу.

Інноваційна модель «Розумний багатоканальний банкінгу» в Україні реалізують провідні банківські установи, а саме, АТ «Державний ощадний банк України», АТ КБ «Приватбанк», АТ «УкрСиббанк» та інші банківські установи, котрі гарантують споживачам багато каналів обслуговування у режимі 24/7. Зокрема, інноваційними сервісами, які загально доступні, АТ «Державний ощадний банк України» зараз є веб-банкінг «Ощад 24/7» і мобільний-банкінг «Ощад 24/7». Мобільний банкінг «Ощад 24/7» надає перспективу користувачам управляти особистими рахунками, виконувати розрахунки і перераховувати грошові кошти через мобільний телефон, а веб-банкінг «Ощад 24/7» надає можливість без візитів до банківської установи перевіряти стан своїх рахунків і виконувати банківські трансакції безперервно з усякої точки в світі, де є вхід до сітки Інтернет [71].

Сьогодні застосування смартфонів суттєво збільшило перспективи мобільного банкінгу. Мобільний телефон розпочинає заміщати платіжну картку як платіжний інструмент. Зокрема, клієнти АТ «Альфа-Банк» та АТ КБ «Приватбанк» мають можливість платити за покупки в касі через мобільні телефони. При цьому клієнтам загальнодоступні найбільш новітні технології платежів, зокрема GPS, QR-коди та NFC. Так, технологія без використання кабелів високого частотного зв'язку

невеликого радіусу впливу NFC надає можливість загрузити у смартфон реквізити платежів і оплачувати за покупки товарів, проводячи мобільним телефоном над POS-терміналом. Зокрема розпізнання споживача реалізується через NFC-чипи, котрі вмонтовані у мобільний телефон.

З метою захисту від ризиків і безпеки збереження даних щодо операцій за допомогою мобільних телефонів банківські установи пропонують клієнтам застосовувати наступні новітні інновації, як сервіси і додатки. Оттакий сервіс, як Alfa-smart від АТ «Альфа-банк» береже номери платіжних кредитних карток на SIM-карті мобільного телефону за допомогою співробітництва з товариством Київстар, а додаток LiqPay від АТ КБ «Приватбанк», береже усю інформацію щодо платежів у хмарі (технологія HCE). Крім того, Приват24 та додаток LiqPay АТ КБ «Приватбанк» надають можливість сплачувати за товари шляхом сканування QR-кодів товарів, які придбані, через смартфон покупця, а ще незалежно робити QR-код з метою сплати покупок в касі. В подібному QR-коді зашифровано номер мобільного телефону, який прив'язаний до електронного гаманця, що надає можливість також знати готівку в банкоматі [92, с. 30].

Назрілим для вітчизняних банківських установ лишається реалізації такої інноваційної моделі реалізації банківського бізнесу, як «Соціально орієнтована банківська установа», яка надає можливість установити близькі взаємовідносини між банківською установою та клієнтом за допомогою застосування соціальних засобів масової інформації для встановлення інтересів наявних споживачів, залучати сучасних клієнтів і миттєво реагувати на переміни у фінансовій сфері.

Застосування соціальних медіа у функціонуванні банківських установ доречно здійснювати за кількома шляхами [52]:

- формування маркетингового каналу, який надає можливість проводити рекламу і реалізувати сучасний продукт в соціальних медіа, а ще відслідковувати та підтримувати іміджу банківської установи;
- підтримання споживачів за допомогою проактивної комунікації, надання

консультацій, вирішування питань покупців та надання помочі у фінансових проблемах;

- здійснення соціальних розрахунків за рахунок спеціальних сервісів і додатків до соціальних медіа, які розроблені банком чи небанківською фінансово-кредитним інститутом, надає можливість в онлайн режимі проводити мікророзрахунки помежи користувачів соціальної сітки;

- вживання соціальної системи CRM, яка надасть змогу одержувати дані, котрі визначають уподобання спільноти Інтернет з метою оцінювання інтересів користувачів;

- введення систем скорингу, які побудовані на даних з соціальних сіток, зокрема аналіз кредитоздатності, яка основана на даних профілю в соціальних сітках, іміджу клієнта, ступеня довіри споживачів один до одного;

- перспектива проведення заощадження і соціального кредитування.

Тому, якщо більша кількість банківських установ класифікує фінансовий ринок за уніфікованими ознаками, зокрема ступінь крос-продажів, середній прибуток, та ін., то банківська установа, яка соціально орієнтована, опрацьовує персональні умови взаємовідносин зі споживачами банківських послуг, зважає на уподобання і думки клієнтів, проводить аналіз їхнього спілкування та діяльність у соціальних мережах. Це надає перспективу поділяти споживачів на групи за загальними зацікавленнями, піддержувати з ними безперервний зв'язок, радити банківські продукти послуги, в яких клієнти справді мають потребу, і у цей час, коли це необхідно.

Досліджуючи вимоги споживачів клієнтів, АТ «Альфа-Банк» запропонував власним клієнтам переносну електроніку Alfa-Watch – поєднання платіжної картки та годинника. В приладі є мінімізована у декілька разів платіжна безконтактна картка, котра надає можливість розраховуватися за покупки в касі піднесенням годинника до платіжного терміналу. АТ КБ «Приватбанк» спільно з звичайними банківськими платіжними картками виробляє гнучкі картки-наклейки Pay Pass,

котрі можна наклеїти на зворотню панель мобільного телефону попередніх поколінь й проводити мобільні розрахунки. Інноваційний продукт Pay Pass – це швидка сплата за безконтактною технологією. Досить піднести платіжну картку Pay Pass до пристрою, який зчитує, в касі, і товар буде сплачено [73]. Дві інноваційні послуги діють за принципом традиційних банківських платіжних карток з мікрочипом, котрі зараз емітують багато українських банківських установ.

Застосовуючи інноваційну модель реалізації банківського бізнесу «Фінансова та нефінансова цифрова екологічна система», відповідно до існуючого у ній технологічної платформи і рішення платежу, банківська установа стає елементом діджиталізованої екологічної системи. Модель реалізації банківського бізнесу «Фінансова та нефінансова цифрова екосистема» за рахунок мобільних технологій реалізує послуги, котрі не обмежені межами звичайних банківських операцій.

Головними елементами подібної інноваційної моделі банку є [92, с. 31]:

- Мобільні розрахунки, які основані на технології мобільного гаманця чи NFC, що підвищує конкурентоздатність банківської установи у галузі розрахунків і надає допомогу у збільшенні клієнтської бази.

- Інноваційні продукти, котрі поліпшені інструментами мобільної торгівлі та сконцентровані на мобільній аналітичній роботі, мобільній лояльності, мобільному маркетингу і нефінансових та фінансових пропозиціях.

- Співпраця з небанківськими фінансово-кредитними інститутами та формування загального змісту.

Екологічна система інноваційного функціонування – динамічна система з метою активних і відкритих взаємовідносин з клієнтами для загального розшуку ідей і перспектив реалізації банківських інновацій та їхньої реклами на фінансовому ринку. Так, за умов екологічної системи структурний відділ з інновацій діє у щільній співпраці з інвесторами, розроблювачами інновацій, користувачами, завершальними користувачами сучасних послуг, надавачами послуг сервісу, аналітичними працівниками, маркетологами як на стадії проектування, так і в ході

реалізації на фінансовому ринку [124].

Новаторством, котра надає можливість задовольнити новітні потреби, є додаток AirPay, застосовуючи котрий, вкладники АТ КБ «Приватбанк» мають можливість сплатити покупки в усякому виді платіжного терміналу з усякого смартфона. З даною метою клієнтові потрібно лише зазначити торговельну організацію, у котрі перебуває покупець, відкрити картку в мобільному гаманці та зазначити суму платежу. Касовий апарат механічно здійснює переказ, чи додаток може згенерувати кількісний код з інформацією платежу, котрий називається працівнику на касі з метою введення касиром у систему та виконання розрахунку.

Сьогодні за допомогою застосування технології мобільного гаманця, сформувавши загальний зміст нефінансовими фінансово-кредитними інститутами, банківська установа стає для вкладників «єдиним вікном», через яке клієнти задовольняють власні нефінансові та фінансові вимоги. Зокрема, вкладники АТ «УкрСиббанк», котрі мають платіжна картки Mastercard, одержують привілеї в застосування безконтактних розрахунків на базі сервісу Android Pay від Google. АТ «УкрСиббанк» однією з перших вітчизняних банківських установ реалізувала доволі безпечний платіжний інструмент через смартфон в один дотик на базі сервісу Android Pay від Google [74].

Вітчизняні банківські установи пропонують застосовувати смартфони не лише з метою розрахунків за покупки, проте і з метою приймання переказів. Так, дві вітчизняні банківські установи, АТ КБ «Приватбанк» і АТ «Райффайзен Банк» пропонують мобільний еквайринг для бізнесу, iPay і PayMeUkraine відповідно [47].

Найбільш новітнім шляхом покращення керування послугами банківських установ стало рішення державного рівня зробити, за починання АТ «Державний ощадний банк України», платформу OschadBankID. Ця платформа є способом верифікації та ідентифікації держателя банківської платіжної картки органами державної влади, що надає можливість одержувати управлінські послуги у режимі реального часу. Застосовуючи цифровий електронний підпис, користувач має

можливість здійснити оформлення дозвільних документів, зокрема відкриття і здійснення власної справи. Подібне новаторство удосконалив інвестиційну атмосферу в державі, зменшить корупційний елемент у взаємозв'язках населення і юридичних осіб з органами державної влади [71].

2.3. Питання активізації процесів розвитку інновацій банківських установ в сучасних умовах в Україні

Нинішнє XXI сторіччя схарактеризували сторіччям інформаційної революції, засади котрої утворює небувалий за бистротою і масштабом передавання інформації розвиток сучасних технологій. В останній час комунікаційні та інформаційні технології переживають хід пришвидшеного розвитку, еволюційні переміни здійснилися і в галузі інформаційних технологій банківських установ. Утворилися в удосконалюються інноваційні шляхи електронного банківської діяльності, зокрема відеобанкінг, РС-банкінг, мобільний банкінг, Інтернет-банкінг, телебанкінг та ін.

Банківські установи нашої держави, котрі здійснюють діяльність за в умов негативної дії економічних і політичних кризових подій, структурних невірноваженості балансів в економічній сфері, процесів інфляції та девальвації національної грошової одиниці, мають ухвалювати стратегічні висновки з метою реалізації задач капіталізації, збільшення фінансової стабільності і доходності. Одним зі стратегічних засобів розв'язання задач, які зазначені, є активізація роботи в сфері інновацій та на базі інноваційної діяльності – збільшення результативності банківської справи.

Так, швидкий розвиток інформаційних технологій та властивості функціонування українських банківських установ вимагають аналізу перспектив поживлення процесів реалізації сучасних банківських технологій за новітніх умов.

Швидкий розвиток і розповсюдження сучасних комунікаційних та інформаційних технологій приводить до важливих перемін в інформаційній галузі на світовому рівні. В Окінавській Хартії світового інформаційного суспільства

наголошується, що комунікаційні та інформаційні технології стають визначним заохоченням розвитку економіки у світі. Інформаційно-комунікаційні технології є одним з найбільш важливих факторів, які гарантують діяльність глобальних ринків праці, капіталу, знань та інформації і підтримують розвиток усіх галузей економіки, зокрема і банківського сектора.

На базі аналізу еволюції глобальної банківської справи розкриті найважливіші інновації, які реалізували суттєву дію вплив на дієвість банківського бізнесу в кінці ХХ століття і на початку ХХІ століття. Наслідком застосування інновацій в банківській діяльності є виникнення дистанційного обслуговування користувачів, котре зараз є потрібною передумовою конкурентоздатності банківської установи, винятково на індивідуальному фінансовому ринку. За допомогою зменшення затрат на кадри, облаштування робочих місць та утримування приміщень зменшується собівартість продуктів і послуг банків, а ще збільшується якість банківського обслуговування клієнтів. Система online banking (онлайнбанкінг) стає усе поширенішою. Система онлайнбанкінгу може реалізуватися за рахунок: мобільного телефону – telebanking (телебанкінг); індивідуального комп'ютера – e-banking (e-банкінг); всесвітньої мережі Інтернет – Internet banking (Інтернет-банкінг); портативних пристроїв – mobile banking mobile banking (mobile banking). Крім названих, є продукти та послуги, які основані на системі віддаленого доступу, а саме: video-banking (відео-банкінг) – одержання банківських продуктів і послуг через відеоконтакт з працівниками банківської установи; DVT-banking (телевізійний цифровий банкінг) – реалізація віддаленого доступу до продуктів і послуг банківських установ з телевізора [58, с. 10].

Таким чином, інновації представлені сучасними банківськими продуктами, послугами і технологіями, а їхній швидкий розвиток суттєво обганяє потрібні методологічні і теоретичні основи формулювання їхніх властивостей для створення ефективних систем стратегічного керування, регулювання, нагляду і розрахунку дієвості впроваджень інновацій.

Рішення щодо інновацій включають галузь керування банківською установою загалом, її структурних підрозділів та онлайн-ових відділень. Інноваційні підходи потрібні і під час організації взаємостосунків з банківськими клієнтами, зокрема, під час аналізу кредитоздатності потенційних позичальників та її плануванні, тому що подібний аналіз є потрібним з метою якісного керування кредитними ризиками. Об'єктивна потреба розроблення та реалізації банківськими установами інновацій зумовлена тим, що за теперішніх умов інноваційна практика банківських установ є головним інструментом підтримання ефективності усього функціонування банківської установи згідно з процесами, які здійснюються в економіці країни.

Проте, не дивлячись на серйозне розроблення зарубіжними науковцями питань, які появляються під час керування інноваційною роботою банківської установи, декотрі методологічні, теоретичні, а ще чимало практичних проблем на теперішньому періоді розвитку банківської справи потребують власного вирішення і, як результат, здійснення додаткового вивчення.

Так, це торкається питань урахування особливостей реалізації інноваційної роботи у банківській справі, коли інновації стають стратегічним джерелом для розв'язання задач збільшення рентабельності і конкурентоздатності банківських установ. У 2008 році світова фінансова криза, поміж причин котрої виділяють велике застосування низки особливих похідних фінансових інструментів (деривативів), зокрема банківськими установами, які у свій час були визнані фактично передовими інноваціями, визначає потребу переосмислення інноваційних процесів, які здійснюються в банківській галузі.

Інновації банківських установ мають обов'язково мати конкретну позитивну стратегічну чи економічну ефективність. При цьому доходи від реалізації банківською установою інновації мають бути більшими затрати на її утворення і реалізацію чи, принаймні, бути однаковими їм. Отже банківські установи заінтересовані покращувати методики утворення і реалізації власних інноваційних продуктів і послуг для того, щоб операційні затрати та вартість на них довести до

ступеня зв'язку позиції конкуренції. Однак фінансові показники, які обчислюють банківські установи з метою встановлення наслідків їхнього функціонування, зокрема не розкривають та не аналізують рентабельність інноваційної роботи банківських установ, винятково коли мова йде про динамічний процес паралельної реалізації різних інноваційних проєктів. Тому, появляється потреба розроблення інших, рівнозначних інноваційній практиці банківських установ основ щодо встановлення рентабельності реалізації сучасних продуктів, послуг і технологій, що теж актуально під час розроблення інноваційних стратегій розвитку банківської установи.

Забезпечення рентабельної інноваційної роботи банківських установ імовірно при умові обговорення інноваційної діяльності банків як планомірного, складного системного процесу, який тримається на основних принципах інновацій, які орієнтовані на досягненнях стратегічного, соціального та економічного ефектів [68, с. 158].

Тому, звична система оцінювання рентабельності, яка основана на кількісних показниках, не надає можливості розрахувати наступні основні явища інформаційної економіки, зокрема динаміка, інноваційність, спроможність пристосуватися до оточення, яке змінюється. Потрібно визначати рентабельність інноваційної роботи банківської установи за допомогою інтегральної системи показників, котрі зображають відповідність наслідків функціонування банківської установи задачам інноваційних стратегій. Тільки досягнення усіх, а не окремих критеріїв надає можливість встановити фактичну ефективність інновацій банківських установ [58, с. 11].

В якості головних показників рентабельності інновацій банківських установ пропонують досліджувати як фінансові наслідки від реалізації інновацій, зокрема доходи від їхньої реалізації, прибутковість інновацій, так і усю сукупність даних банківського функціонування, а саме економічна додана вартість, загальні показники прибутковості, фінансовий наслідок та ін.

Отже, за теперішніх умов швидкого розвитку інновацій банківських установ наявна потреба теоретичного обґрунтування і прикладної реалізації показників оцінювання рентабельності реалізації банківського функціонування з врахуванням різних видів інновацій які застосовуються в банківській установі. Це можуть бути і самостійні інноваційні продукти і послуги, та цілковито сучасні для банківської установи продукти та послуги, і технології, які скеровані на збільшення якості надання послуг споживачам чи на зростання рентабельності деяких напрямів функціонування банківської установи.

Подальшою стадією аналіз є дослідження інноваційного розвитку української банківської системи. Теперішні вітчизняні банківські установи здійснюють діяльність за умови фінансово-економічної кризи, при істотному зменшенні дохідності як економіки загалом. Зокрема, число діючих банківських установ в Україні за станом на 01.09.2021 року порівняно з 01.01.2011 р. скоротилося зі 176 до 72 банків. Отже банківським установам з метою зберігання рентабельності, переваг конкуренції і збільшення прибутковості власного функціонування потрібно активно запроваджувати у банківську діяльність інноваційні технології, послуги і продукти. Реалізація інновацій надасть можливість українським банківським установам раціонально перерозподіляти банківські ресурси, зменшити затрати, покращувати канали просування банківських продуктів і послуг до клієнтів, удосконалити якість послуг, які пропонуються, та цим самим збільшити результативність банківського функціонування і забезпечити фінансову стабільність і конкурентоздатність на грошовому ринку.

Зараз реально усі українські банківські установи мають власні Web-сайти, а число банківських установ, які здійснюють власну роботу за допомогою всесвітньої мережі Інтернет, постійно збільшується. Банки активно розробляють і реалізують сучасні інноваційні програми банківського обслуговування клієнтів, та лідером на даному шляху функціонування є АТ КБ «Приватбанк».

Одним з головних шляхів інноваційної роботи вітчизняних банківських установ помалу стає дистанційне банківське обслуговування клієнтів. Потрібно зазначити, що головними користувачами електронних банківських послуг є фізичні особи, які в останні роки суттєво збільшили попит на банківське обслуговування клієнтів, у тому числі перспективи через банківські установи сплатити комунальні платежі.

У керуванні розвитку інноваційними процесами є відставання комунікаційних та інформаційних технологій нашої держави від інших держав. Зокрема, відповідно до загального індексу розвитку комунікаційних та інформаційних технологій наша держава зайняла 79- місце у світі зі 167 держав [58, с. 12].

Суттєве відставання процесів розвитку комунікаційних та інформаційних технологій, котрі є базою реалізації інновацій у банківських установах, впливає на їхню конкурентоздатність на грошовому ринку.

Потрібно зазначити, що НБУ забезпечує умови з метою поживлення інноваційної практики банківських установ, а саме полегшено доступ для закордонних платіжних систем розрахунків через світову систему Інтернет на український фінансовий ринок України та збільшено перспективи з метою застосування електронних грошей, які емітовані нерезидентами, зокрема, Google Wallet, Apple Pay, Pay Pal, та ін. [22].

Зауважимо, що за теперішніх умов недостатності кредитоспроможних позичальників і нагромаджених кредитних ризиків, українські банківські установи більшість власних прибутків утворюють з комісійних доходів за розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Тому, функціонування в нашій державі закордонних платіжних систем є небезпекою зменшення конкурентоздатності українських банківських установ, котрі опрацьовують операції з високими банківськими комісіями.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

На основі проведеного дослідження сучасного стану інновацій в сфері банківських послуг в Україні можна зробити такі висновки.

1. Результативність реалізації інновацій в діяльність банківської установи виявляється не лише в перспективі заощадити визначену кількість праці, часу, джерел та грошей, але і одержати додатковий прибуток за допомогою зростання числа користувачів, джерел, що допомагає формуванню умов з метою стійкого розвитку та посилення позиції в конкуренції.

2. Комерційна робота банківських установ має ґрунтуватись на безперервній реалізації інновацій, котрі є ресурсом їхньої конкурентоздатності. Інновації розглядають як завершальний наслідок процесу удосконалення усіх напрямів функціонування банківської установи, котрий полягає в модернізації банківських продуктів, послуг, технологій, бізнес-процесів, маркетингу та обслуговування клієнтів, з метою збереження позицій в конкуренції на грошовому ринку. Практика прогресивних українських банківських установ показує, що реалізації інноваційної моделі підтримує органічне зростання банківської установи, максимізує перспективи наявних бізнес-шляхів і надає можливість формувати сучасні та породжує додаткові потоки приходів і збільшує ліквідність банківської установи.

3. Банківські інновації спроможні стати стимулом в наступному розвитку вітчизняної банківської системи. За теперішніх умов інновації для банківських установ є одним з останніх способів розв'язання питань фінансової стабільності, надійності і конкурентоздатності на грошовому ринку.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

3.1. Цифрові інновації банківської діяльності

Функціонування господарських суб'єктів з метою утримання переваг конкуренції потребує стабільного пошуку сучасних ідей здійснення діяльності, не винятком є і банківська справа. Зростання кількості банківських установ зумовлює до пошуку банками усе сучасних і новітніх ідей здійснення діяльності, які зорієнтовані на заощадливість грошових, зростання продуктів і послуг та якісне, швидке задоволення вимог своїх клієнтів. Саме інновації, які стали імовірними за допомогою цифровізації (діджиталізації) надають основи створення сучасної, мобільної банківської справи, що безперервно розвивається та орієнтується на приватних новітніх клієнтів.

Незважаючи на актуальність інноваційних технологій в банківській справі й існування досліджуваних з цієї проблеми, тематика сучасних інноваційних технологій у банківській справі, зокрема open-банкінг, шерінг, блокчейн, банкінг в хмарах, краудфандинг які стали здійсненими за допомогою цифровізації банківського бізнесу, потребує поглиблення аналізу [30].

Цифровізація створює сучасні перспективи з метою впровадження інновацій у банківську справу. Саме застосування сучасних технологій надає можливість створити банки сучасної генерації, котрі різняться від звичних за рядом операцій, прав власності, повноважень, швидкістю та орієнтацією на вимоги клієнтів. Солідною перепорою запровадження цих інновацій на зараз лишається, по-перше, брак поінформованості поміж великої кількості громадян щодо сучасних перспектив ведення банківської справи, по-друге, ризик хакерських атак і затрати індивідуальних даних користувача, по-третє, нестача джерел з метою реалізації цих

технологій, по-четверте, брак практики діяльності співробітників банківської установи з інноваційними технологіями проведення діяльності. Основою ж до запровадження цих технологій в банківську справу є, по-перше, заощадливість на затратах банківських установ, по-друге, швидкість задоволення вимог користувачів, по-третє, збільшення інформаційних, консультаційних та фінансових перспектив банківських установ [30].

Дослідимо котрі ж власне інновації на зараз є імовірними до запровадження у банківську діяльність за допомогою цифровізації (додаток Б). Уже на зараз банки набувають сучасного відвертого ступеня – ступеня діяльності у спільному інформаційному просторі. Ресурси світової мережі Інтернет надають можливість доволі ефективно запроваджувати у банківську діяльність технології блокчейну та електронного шерінгу. Технологія блокчейну у банківському бізнесі належить до фінтех інновацій у сфері створення баз даних з загальною децентралізованою для банківської установи та її користувачів власністю на засадах побудови списків даних. На зараз виявом блокчейну у платіжних системах є смарт договори, токенизація платежів, криптовалюта [103]. Блокчейн – фінтех інновація у банківській галузі, котра за допомогою діджиталізації даних банківських установ дасть можливість побудови лінійних взаємовідносин між банківською установою та її клієнтами.

Для банківських установ блокчейн забезпечить цілковиту конфіденційність даних, підніме ступінь кібербезпеки інформаційного простору банківської установи. Крім цього ця технологія передбачає цілковитий список даних і побудови історії операцій, при цьому усяка операція банку за блокчейну допустима тільки у разі успіху погодження серед членів ряду. Створення загальних баз даних між банківськими установами, банківськими установами та їхніми клієнтами у наступному приведе до серйозного зменшення числа співробітників банків, банківських установ і зниження вартості банківських продуктів і послуг.

Доречно зауважити і сучасні перспективи банків за допомогою реалізації технології шерінгу у банківську діяльність. Дана технологія передбачає передавання

джерел «на прокат». Саме в банківській справі дана технологія надає перспективу, по-перше, використовувати бази даних інших електронних додатків, по-друге, одержання грошових коштів «в оренду», по-третє, загального користування грошових коштів за допомогою побудови інформаційних платформ [30].

Доречно зауважити, що банківська установа має можливість співробітничати з шерінг організаціями у загальній інформаційній платформі надаючи кредити шерінговій організації або створюючи свій шерінг джерел для користувачів [112]. Для банківських установ шерінг – це теж перспектива застосування інформаційного шерінгу, тобто шерінгу документів з метою відкриття поточних рахунків та одержання інших банківських продуктів, послуг. Вивчаючи шерінг у вітчизняному банківському бізнесі, зауважимо, що уже 3 банківські установи використовують електронні документи в додатку «Дія» з метою виконання банківських операцій, а саме АТ «А-банк», АТ «Монобанк», АТ КБ «Приватбанк» [107]. У Швеції технологію шерінгу у банківництві застосовують іще з 2016 року. Практика шерінгу грошей в США – надання кредитів «від особи до особи» громадською установою Ківа шляхом створення Інтернет сітки, котра основана на рівних правах суб'єктів, а не на співробітництві клієнт – банківська установа [66], що створює конкуренцію для теперішнього Інтернет-банкінгу. Доречно зауважити, що кредити «від особи до особи», шерінг техніки, нерухомого майна, транспортних засобів та ін. може призвести до зниження попиту на банківські позики, а це ризик для банківських установ зазнати значні фінансові збитки.

У банківській галузі імовірно теж створення відкритих баз даних банків банківських установ, зокрема Опен-банків. Уже на зараз Опен-банки у Західній Європі діють відповідно до законодавства. Зокрема, у Західній відповідно другої платіжної директиви PSD2 банківські установи зобов'язані проводити обмін даними зі сторонніми користувачами, наприклад з стартап організаціями, фінтах-організаціями. Варто наголосити, що саме видача банківської інформації зовнішнім користувачам створює як додаткові переваги для банківських установ,

клієнтів, стартап, фінтах-організацій, так і небезпеки.. Головні переваги в загрози від відкритого банківництва викладено в додатку В.

За Open-банкінгу посиляться конкуренція банківських установ не тільки одні з одною, але і з іншими фінансово-кредитними інститутами, що буде заохочувати до удосконалення банківського обслуговування, продуктів, послуг, розроблення продуктів і послуг під приватного клієнта, зниження вартості продуктів і послуг, що зручно клієнтам.

Найбільшу користь від Open-банкінгу будуть мати клієнти банківських установ, котрі одержать сучасні, вигідні, швидкі фінансові інструменти, вигідні інтерфейси, загальну фінансову платформу, де будуть порівнюватися банківські установи, фінтех-організації, чималу кількість фінансових і нефінансових сервісів, здешевлення продуктів і послуг [30].

Доцільно повідати і щодо переваг фінтех-організацій, котрі будуть мати змовку надавати сучасні фінансові послуги і створювати загальну фінансову систему, фінансову платформу для фінансового ринку.

Проте відкрите банківництво поруч зі своїми вигодами має небезпеки збитку, крадежу даних банківських установ, технічних перебоїв. Зокрема, саме фінтех-організації та інші зовнішні сервіси одержать інформацію щодо клієнтів та їхніх операції, тобто індивідуальні дані не стануть конфіденційними. Доречно зауважити, що на фінансовому ринку появляться інші небанківські фінансово-кредитні установи, що зробить для банківських установ додаткових конкурентів і небезпеку кібербезпеці як для банківських установ, так і для їхніх клієнтів.

Вивчаючи іноземну практику, варто наголосити на тому, що в 2018 році у Великій Британії HSBC, один з великих банківських і фінансових послуг інститутів у світі, розробив додаток Connected Money, через який клієнти можуть дивитися інформацію щодо умов відкриття поточних рахунків, процентні ставки за вкладами і та позиками всіх банків. Саме додаток Connected Money створює додаткову

конкуренцію поміж банківських установ, тому що клієнт одержує одне інформаційне оточення, що доволі оперативно та просто надає можливість співставити інформацію щодо цін банківських продуктів, послуг та умови їхнього одержання [70].

Деякі експерти банківського бізнесу зауважують, що якщо відкритий банкінг з'єднається з п'ятьма транснаціональними компаніями (ТНК) з надання сервісів у режимі реального часу, зокрема Amazon, Apple, Google, Microsoft, Facebook, чи хоча б з однією з даних ТРК, то це створить доволі сильну базу клієнтів для банкіngu, котра миттєво пошириться по усьому світу та буде розповсюджувати банківський продукт і послугу сучасної генерації [30].

За подібного союзу банківська послуга буде більше цифровізованою, проте і ризики від подібного банківського продукту будуть вищими.

Варто зазначити, що створюючи подібну спільну фінансову платформу з п'ятіркою транснаціональними компаніями в сервісах режиму реального часу може утворитися загроза залежності і монополізації банківської галузі цими ННК і ризик утрати фінансової захисту країн, світу. Проте, зараз кожна з даних ТНК здійснює рух саме у власному напрямі. Доцільно зазначити, що концепція відкритого банківництва імовірно швидко запрацює і в нашій державі, тому що Президент Світового банку припускає, що саме Open-банкінг надасть можливість демонополізувати українську економіку, а тому надає пропозиції до реалізації відкритого банкіngu. Дані пропозиції були надані в 2019 році та прогнозується їхня реалізація до 2022 року [28]. Відповідно до постанови Національного банку України відносно реалізації в нашій державі директиви Європейського Союзу PSD2 надавати платіжні послуги у нашій державі у форматі відкритого банківництва будуть ати можливість такі групи організацій [28] (табл. 3.1).

В Україні початковими поступами до відкритого банківництва є створення маркетплейсу Let'sPartner в 2018 році.

Таблиця 3.1

**Учасники, котрі будуть ати можливість надавати платіжні послуги у
формі відкритого банківництва в Україні відповідно до директиви
Європейського Союзу PSD2 [28]**

Постачальники платіжних послуг	Характеристика постачальника платіжних послуг
Національний банку України	- здійснення деяких типів платіжних послуг
Органи державної влади	
Банк	- відкриття клієнтам поточних рахунків; - здійснення розрахунково-касового обслуговування клієнтів
Організації електронних грошей (е-грошей)	- випуск електронних грошей; - надання послуг з електронними грошима; - відкриття рахунків для платежу; - надання платіжних послуг
Установи поштового зв'язку	- відкриття платіжних рахунків; - надання платіжних послуг
Платіжні організації	- відкриття рахунків для платежу; - проведення платіжних операцій

Цей маркетплейс надасть можливість проводити обмін інформацією поміж банківськими установами, бізнесом, стартапами, фінтех-організаціями. Поміж банків, які співпрацюють у рамках цього маркетплейсу – АТ «Альфа-Банк» [18].

Застосування перспектив краудфандингу в банківській галузі – прогнозує добровільне поєднання фінансових джерел за допомогою світової мережі Інтернет. Дані поєднання мають можливість проводити як банки, так і небанківські фінансово-кредитні установи, деякі фізичні особи.

Краудфандинг малого бізнесу – це альтернатива банківських кредитів, а тому банківські установи зазнати від цього фінансові збитки. Проте, якщо з'єднувати свої джерела будуть банківські установи, то це перспектива одержання додаткових доходів для банківського бізнесу. Крім цього, банківська установа буде мати можливість виступити в якості фінансового посередника під об'єднання джерел деяких фізичних осіб та інвестування цих ресурсів у визначений проєкт [30].

Отже, банківська установа може одержати дохід у формі комісійних доходів під час об'єднання грошових коштів та їхнього вкладення без своїх затрат. Краудфандинг банківських джерел з метою «публічного вкладення» банківськими установами окремих проєктів – це теж додаткова популяризація для банків.

В 2018 році було запропоновано формування першої бази даних у світі на засадах створення штучного інтелекту [77], що у наступному перемінить банківську справу.

Під час ведення банківського бізнесу за допомогою «хмарних технологій» також створює сучасні, додаткові перспективи для банківських установ та їхніх клієнтів (додаток Г).

Таким чином, блокчейн, шерінг, відкрите банківництво (Open банкінг), краудфандинг, банкінг у хмарах відмінить розбірливий поділ у банківській галузі на банківські установи і клієнтів.

Теперішня банківська установа – це об'єднання (синергія) банківського бізнесу (банківництва) та інформаційного простору, яке реалізує сучасні інформаційні технології блокчейну, шеренгу, відкритого банківництва (open-банкінгу), краудфандингу, банкінгу у хмарах в напрямі надання цифро візованих (діджиталізованих) послуг.

3.2. Тенденції розвитку інновацій у світі, виклики і загрози банківського бізнесу в умовах цифрової економіки

Звичні підходи до надання банківських продуктів і послуг та проведення банківської справи уже не задовольняють попит, який зростає, та очікування клієнтів, не відповідають потребам збільшення дієвості та дохідності. Банківська сфера відчуває вплив, який зростає, цифровізації (діджиталізації) економіки, технологій та демографічних чинників. Цифровізація (діджиталізація) економіки перемінила систему економічних взаємовідносин. Зростає конкуренція та

дезінтермедіація зі сторони надавачів фінансових послуг, а саме, не лише небанківських фінансово-кредитних інститутів, проте і високотехнологічних установ та стартапів «Fintech-компаній». Зокрема, Fintech-компанії можна вважати, з однієї сторони, конкретно небезпекою для розвитку чи навіть функціонування банківської галузі, якщо зважати, що Fintech-компанії поруч з сучасними технологічними постановами хочуть стати лідерами в його високоприбуткових секторах, а з іншої сторони, сучасною стадією розвитку, якщо банківські установи зможуть співробітничати, створюючи сучасні передові взаємовідносини з Fintech-компаніями. Тому, банківська система вимагає відбору стратегії реакції на сучасні тенденції цифровізації (діджиталізації) економіки. Подібний відбір буде характеризувати у наступному ринкову позицію окремої банківської установи і банківської системи в цілому, що призведе до пришвидшення виникнення нових фінансових інновацій.

Цифрова (діджиталізована) економіка це – економіка, котра побудована на сучасних методах генерування, оброблення, зберігання, передавання даних, а ще цифрових (діджиталізованих) комп'ютерних технологіях [107].

Лише ґрунтовні інновації спроможні побудувати сучасний ринок, витиснути панівну бізнес-модель чи технологію. Початком сучасної стадії фінансових інновацій можна вважати запровадження банківської платіжної карти – важливої ґрунтовної інновації, яка визначила створення ринку банківського платіжного карткового бізнесу у світі, еволюцію стратегії, яка орієнтована на клієнтах, та розповсюдження інформаційних комунікаційних технологій в банківській галузі. Дане показує дослідження інноваційних опрацювань банківських установ держав у світі впродовж 2013-2016 рр., котрий підтвердив, що ґрунтовні фінансові інновації поміняли власну природу та здебільшого основані на цифрових (діджиталізованих) комп'ютерних технологіях (табл. 3.2) [76, с. 69].

Застосування хмарних сервісів з метою проведення головної роботи є подальшим новітньою тенденцією зміни в банківській галузі. Зокрема, хмарні

рішення від АТ «Idea Bank», які надали йому можливість здійснити революцію в традиційних банківських операціях, котрі тепер вимагають зменшення часу і полегшення їхнього виконання. Інновація «Idea Cloud (Secure Banking Cloud)» надає можливість попередити споживачів щодо імовірного негативного руху потоків грошових коштів і наступний результат бюджету, на основі аналізу моделі їхньої поведінки [125].

Таблиця 3.2

Грунтовні інновації в банківській сфері [132]

Період	Банк-новатор інновації	Характеристика фінансової інновації
2013 рік	«Hana Bank» (Південна Корея)	«Hana Bank's Integrated Mobile Strategy» – об'єднана мобільна стратегія забезпечення клієнтів різними продуктами, послугами в доступом до інтелектуальних фінансових рішень онлайн режимі з метою розв'язання і спрощення фінансових і життєвих питань клієнтів.
2014 рік	«Idea Bank» (Республіка Польща)	«Idea Cloud (Secure Banking Cloud)» – безневинна банківська хмара, котра планує втрати, керує бюджетом і планує фінансовий стан організації.
2015 рік	«Fidor Bank AG» (Федеративна республіка Німеччина)	«Fidor Smart Current Account» – розрахунковий онлайн-рахунок керування фінансовими ресурсами, пошуку найбільш вигідних банківських продуктів, послуг створення додаткового прибутку.
2016 рік	«CaixaBank» (Іспанія)	«Virtual Assistant in Foreign Trade WATSON» – успішний фінансовий термінал з більш мобільним доступом до інформації для працівників та клієнтів – надання спеціалізованих рекомендацій та консультацій.

«Idea Cloud» (Польща) є інтелектуальною системою, оскільки, моделюючи поведінку клієнтів, проводить оцінку та планує фінансове становище організації і попереджає компанію щодо непередбаченого дефіциту чи наступного профіциту бюджету фінансових джерел. У випадку неочікуваного дефіциту фінансових ресурсів система «Idea Cloud» механічно порадить вирішення, зокрема, кредит чи факторинг, щоб організація мала можливість і далі функціонувати. Одною з важливих функцій системи «Idea Cloud» є її віртуальне укриття, яке призначене спеціально з метою збереження цінних документів компанії, зокрема персональних і

фінансових даних презентацій та ін., за забезпечення максимального рівня захтсью, скорочення операційних затрат [128].

Виняткову банки приділяють створенню бази клієнтів і посиленню взаємозв'язків з клієнтами. Так, впродовж останніх років стабільною лишається напрямок персоніфікованого способу до таргетінгу і взаємовідносин з клієнтами на засаді створення їхнього цілковитого профілю. Це надає можливість теж формувати сучасні маркетингові стратегії, які основані на активності банківських клієнтів. Знання зображення банківського клієнта обумовлює розроблення сучасних продуктів та сучасних взаємовідносин, винятково з цифровими (діджиталізованими) і мобільними клієнтами банківських установ (табл. 3.3).

Усвідомлення закономірності фінансового об'єднання, підвищення прибутковості діяльності визначає пошук сучасних підходів щодо алучення клієнтів, що і визначило подальшу тенденцію та шлях розвитку фінансових інновацій.

Так, фінансова інновація «The Mobile ATM Service for Small Medium Enterprises» (мобільний банкомат) АТ «Idea Bank» (Польща) поєднує мобільний банкомат та вкладний сервіс, котрий розташовується на електроавтомобілі «BMW i3», який управляється висококваліфікованими співробітниками банківської установи, котрий пропонується безплатно для підприємців малого і середнього бізнесу – банківських клієнтів. Фінансова інновація «The Mobile ATM Service for Small Medium Enterprises» (мобільний банкомат) від АТ «Idea Bank» не лише відповідає вимогам, які зростають, клієнтів з метою мобільних рішень, котрі зручні і просто доступні, проте і заохочує підприємців зберігати власні грошові кошти у банківській установі, тим самим покращуючи власні наступні перспективи одержання кредитів. За допомогою системи стеження в онлайн режимі, яка вбудована в автомобіль клієнти мають можливість здійснювати в ньому операції, які синхронізовані з їхніми рахунками впродовж кількох хвилин [76, с. 70].

Таблиця 3.3

Інноваційні продукти та послуги [132]

Період	Банк-новатор інновації	Характеристика інновації
2013 рік	«CaixaBank» (Іспанія)	«SegurCaixa Auto» – сучасне рішення автострахування з додатковими функціональними перспективами для мобільних девайсів. Політика «SegurCaixa Auto» – автострахування власності у вигляді 365x24 з наданням ексклюзивних послуг, наприклад в організації поїздок, персоналізованого сервісу і юридичній безпеці.
2014 рік	«CaixaBank» (Іспанія)	«ReciBox» – онлайнвий та багатофункціональний сервіс обслуговування, який на дає можливість клієнтам цілком управляти і перевіряти свої рахунки. Сервіс має сучасного стилю інтерфейс, виняткові інтерактивні функції надання корисної інформації щодо стану рахунків, оцінювання своєї платіжної інформації та керування затратами, отримання повідомлень, додатковий портал з простим доступом до домашнього банкінгу та ін.
2015 рік	«Fidor Bank AG» (Федеративна республіка Німеччина)	«Fidor Smart Current Account» – безплатний рахунок в банку, який побудований за рахунок інтерфейсу додаткового програмування (API). Надає додаткові перспективи безперервно розширювати набір продуктів та послуг, зокрема кредитні перекази за допомогою «Twitter», соціальну торгівлю віртуальними валютами соціальне кредитування та ін., підсилити існуючі стосунки з клієнтами і залучати сучасних клієнтів.
2016 рік	«Wells Fargo» (США)	«CEO Mobile® biometrics» – сучасний стандарт захисту мобільних банківських продуктів з метою надання мобільного і надійного доступу до продуктів. Функція «Mobile Eyepoint CEO» застосовує мобільний пристрій клієнта з метою формування шаблону сітківки ока, котрі можуть застосовуватися з метою його розпізнання при вході в систему, що заощадить час та ліквідує потребу запам'ятовувати паролі та ін.

Інновація «Risk Modelling Innovation through Data Analytics» з моделювання ризиків через проведення аналізу даних від «CaixaBank» (Іспанія) підтверджує тенденцію роботи над підвищенням результативності керування ризиками і реалізації сучасних підходів в бізнес-аналітичну роботу банків.

У табл. 3.4 показано тенденцію застосування цифрових (діджиталізованих) технологій з метою покращення якості обслуговування банківських клієнтів.

Таблиця 3.4

Інновації у каналах обслуговування банківських клієнтів [132]

Період	Банк-новатор інновації	Характеристика інновації
2013 рік	«Alior Bank» (Республіка Польща)	«Online Credit Process by Alior Bank S.A.» – онлайн-кредитування, котре надає можливість клієнтові одержати позику в межах процесу без паперу без виходу з Інтернет-магазину. Прогресивним є підтвердження прибутків та контроль в режимі онлайн особи-клієнта.
2014 рік	«mBank» (Республіка Польща)	«New mBank» – цифрова банківська установа сучасної генерації, яка об'єднує банківські функції з прогресивним приватним керуванням фінансами, управлінням взаємовідносинами з клієнтами в онлайн режимі, інтеграцією соціальних мереж, комерційним фінансуванням, платежів «P2P», відео-банкінг, імітацію та повнотекстовий пошук.
2015 рік	«Bank of East Asia, Limited» (Гонконг, Китайська народна республіка)	«Digital Branch» – ряд інноваційних інструментів банку, що містить інтерактивний сенсорний екран (i-Counter), котрий змінює на відеоінтерфейс (i-Teller), здійснюючи безпосередню комунікацію з персоналом, який обслуговує, віддаленого сайту, інтерактивний асистент з метою фінансового прогнозування (i-Window), самовживання платіжної кредитної картки (i-Zone), механічне заповнення форм через OCR та електронних цифрових підписів (i-Kit) і браузер з метою завантаження документів та продуктів (i-Panel).
2016 рік	«Mizuho Financial Group, Inc.» (Японія)	«Pepper» – інноваційне галузеве рішення служби підтримання речового каналу («Digital Omotenashi»), діє-гуманоїди, котрі виступають як консьерж у звичних філіях банківської установи в Японії, спроможні застосовувати власні функції «Big Data» та «AI» з метою дослідження та опрацювання потреб клієнта, взаємодіючи при грі або комунікації з клієнтами.

Дослідження інновацій протягом останніх років показує, що набуває стабільності багатоканальний доступ до продуктів і послуг банківських установ. Отже виправданим є намагання встановлення найкращого каналу обслуговування

банківського клієнта. Цифрова (діджиталізована) диференціація обумовила класифікацію клієнтів відповідно до рівня почуття до цифрових (діджиталізованих) інноваційних технологій на групи, зокрема клієнтів, котрі застосовують звичні канали взаємовідносин; частково застосовують інновації відповідно до їхньої вигідності і нагромадженої практики; намагаються, однак не мають перспективи широко застосовувати інновації; рахують, інновації є актуальною та невіддільною частиною власного життя [76, с. 70].

Існування індивідуального профілю банківського клієнта надає можливість в онлайн режимі розкривати найкращий канал обслуговування цього клієнта, опираючись на аналітичну роботу даних та модель поведінки та інтереси, що, адекватно, посилює задоволеність та довіру зі сторони клієнта, а ще знижує затрати та збільшує прибутковість банківської діяльності. Введення і розповсюдження інновацій, які вище зазначені, обумовили стабільну тенденцію зростання розмірів реалізації соціальних та цифрових банківських продуктів, послуг.

Таким чином, у тенденції зміни залишаються інновації в платіжних системах, що роблять їх більш простими та важливими, не погіршують існуючі моделі платіжного процесу, а міняють інтерфейси їхнього проведення, орієнтуючись на персоніфікований профіль клієнтів. Основною ціллю платіжних інновацій є скорочення готівкового грошового обігу та прозорість, орієнтація на посилення взаємовідносин з клієнтами через введення сучасних платформ, які ґрунтуються на чималих даних. Збільшення безготівкових розрахунків буде визначатися сучасними перспективами доступу і полегшення їхнього проведення, пропонуванням різних і додаткових рішень на засаді цифрових (діджиталізованих) технологій, що надасть можливість банкам розширити взаємодію з клієнтами в посилити панівну позицію на висококонкурентному та динамічному ринку платежів.

Інновації, які соціально-орієнтовані, впливають на економічний та соціальний розвиток суспільства, є окремою групою (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Соціально-орієнтовані фінансові інновації [132]

Період	Банк-новатор інновації	Характеристика інновація
2013 рік	«Standard Bank» (Південна Африка)	«Standard Bank-AccessBanking» – комплекс продуктів, який зорієнтований на громадян, які мають невисокий ступінь доходів та проживає в районах, які недоступні, віддалені і слабо охоплені послугами банків. «Standard Bank» за допомогою переваг мобільних технологій розв’язує задачі збільшення прав та перспектив громадянина, збільшення ступеня проживання бідних та соціально незахищених верств населення.
2014 рік	«Fifth Third Bancorp» (США)	«Bank Homeowner Reemployment» – інновація, яка призначена з метою надання допомоги безробітним позичальникам іпотечних позик віднайти роботу та вчитися, поновити фінансову стійкість.
2015 рік	«Nusenda Credit Union» (США)	«Co-op Capital» – фінансовий продукт збіднення доступу до капіталу клієнтів фізичних осіб-підприємців, котрим недосяжні звичні способи фінансування та котрі мають невисокий ступінь прибутків, незадовільну кредитну історію, недостатнє забезпечення кредитів.
2016 рік	«Turk Ekonomi Bankasi» (Турецька республіка)	«TEB Women Banking» – відкриття окремого підрозділу з надання послуг банківського обслуговування жінок з метою розв’язання питань проведення діяльності.

Зокрема, інновацію «TEB Women Banking» (Турецька республіка) є відповіддю на світовою тенденцію розвитку жіночого бізнесу, розмірів котрого в світі складає майже 300 млрд. дол. США, чи 37 % малого і середнього підприємництва. Так, у Туреччині жіночому підприємництву належать 10 % капіталу національних малих і середніх підприємств, а у Республіці Казахстан – 42 %, що становить 40 % ВВП [29].

Фінансова програма «Co-op Capital» («Nusenda Credit Union», США), яка поєднує спонсорство і мікрокредитування, створює трастові взаємовідносини, у межах котрих підприємства-члени, зокрема асоціації, кооперативи, спілки фінансово-кредитні установи розвитку, спонсорують заявку на кредит за невисокою відсотковою ставкою за допомогою особистого вкладного рахунка для афільованих

осіб, а ще видають андеррайтинг за позикою [117]. Одночасно введення «Co-op Capital» формує соціальні наслідки, зокрема збільшує ступінь бізнес-активності і зайнятості громадян, підвищує шанси працевлаштуватися та добробуту громадян.

Питання безнадійних позик, що посилюються в результаті фінансової кризи 2008-2009 рр., не знайшли власного розв'язання. Отже інновації останніх років відносно покращення внутрішніх процесів банківської установи торкаються збільшення успішності процесу збирання простроченого дебіторського боргу, відвертаючи усяких від'ємних дій на взаємовідносини з клієнтами (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Інновації з метою покращення внутрішніх процесів банку [132]

Період	Банк-інноватор	Інновація
2013 рік	«ZUNO Bank» (Чехія)	«ZUNO: The Multi-Country Direct Banking Standardization in the CEE region» – виняткова платформа банку, яка оптимізує ІТ-структуру в уніфікує впровадження онлайн-банкінгу.
2014 рік	«DenizBank» (Турецька республіка)	«Inter-Collect Collection Software» – система збирання інформації, яка застосовує алгоритм раціоналізації при зборі простроченого дебіторського боргу.
2015 рік	«DenizBank» (Турецька республіка)	«Powerful Teller-Dashboard: Enhancing Customer Experience at Every Contact Point» – платформа, котра об'єднує стратегії керування взаємовідносинами з клієнтами (CRM), аналітику планів та аналітику розшуку даних зі зручним інтелектуальним інтерфейсом.
2016 рік	«Alior Bank» (Республіка Польща)	«Smart Collect» – інтелектуальний автоматизований процес збору заборгованостей за сценарним підходом.

Зокрема, інновація «Smart Collect» АТ «Alior Bank» (Республіка Польща) є сучасною стратегією збирання платежів, які прострочені, за позиками, пристосованою до окремого клієнта. Фінансова інновація «Smart Collect» є консолідованою платформою, яка об'єднує стратегію системи Інтернет-магазину (CRM), аналітику даних та моделювання з метою планування вимог і покращення якості обслуговування банківських клієнтів. Фінансова інновація «Smart Collect» надає змогу доступності в онлайн режимі до усіх інструментів обслуговування

заборгованості, надає можливість формувати стратегії збирання боргу за сценарним підходом, зменшити та оптимізувати затрати.

Іншим шляхом є безперервне покращення взаємозв'язків з клієнтами [118]. Концепція «Powerful Teller-Dashboard» від АТ «DenizBank» (Турецька республіка) поєднує систему керування взаємозв'язками з клієнтами, інтелектуальну аналітику, об'єднання даних з метою створення персоніфікованого клієнтів та практичний інтерфейс взаємовідносин самостійно від каналу. Перспектива обрання клієнтами каналу взаємовідносин з мінімальним часом чекання надає можливість знизити операційні затрати, збільшити розміри реалізації, зменшити термін виконання операцій, збільшити задоволеність співробітників і клієнтів банківських установ.

інвестиції є потрібною передумовою розвитку інновацій. Тому, інвестиції в базові рішення банківських установ з метою удосконалення несучасних та існуючих систем, а теж в інновації з метою зберігання та зміцнення позицій в конкуренції банків на ринку, є наступним трендом є. Одночасно дана тенденція посилюється конкуренцією зі сторони небанківських фінансово-кредитних інститутів та високо технологічних FinTech-компаній.

Зараз стратегія співробітництва банків з FinTech-компаніями може бути різною, а саме: позиція очікування і купівля FinTech-компаній (консервативна); партнерство з FinTech-компаніями, формування своїх технологічних інноваційних лабораторій (ліберальна); неприйняття FinTech-компаній до тих пір, доки FinTech-компанії не посядуть суттєву питому вагу на фінансовому ринку, а опісля вживання суворого регулювання Національного банку України (репресивна).

Інвестування в системи захисту через збільшення кібер-небезпек для банків також залишається у тренді.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

На основі проведеного дослідження перспективних напрямків розвитку інноваційної діяльності в банків можна зробити такі висновки.

1. Теперішня банківська установа є синергією між банківськими продуктами, послугами та інформаційним простором, котра імовірна за допомогою новітніх інноваційних цифрових (діджиталізованих) технологій. У наступнім ця синергія буде провокувати суттєвий розвиток банківських установ за статутним капіталом, операціями, обслуговуванням, фінансовими інструментами, продуктами, послугами, керуванням, ризиками і способами їх мінімізації формуючи лінійні взаємовідносини у системі клієнт-банк та надасть можливість створити сучасний вид банківництва, котра крім банківських продуктів буде надавати багато інших послуг клієнту, які не пов'язані з фінансами і пристосовані до окремого.

2. Формування груп в межах корпоративної структури з числа талановитих в висококваліфікованих професіоналів та побудова культури генерування, розроблення і реалізації цифрових ініціатив є іншою важливою проблемою. Поєднання звичної і цифрової корпоративної культури вимагає формулювання одних цілей, співробітництва і загальної відповідальності. Подібні групи мають усунути розриви між чинними бізнес-моделями та інноваційними технологічними тенденціями. При запровадженні цифрових (діджиталізованих) ініціатив, зокрема проєктів реалізація інновацій вигідним є крос-функціональний підхід, який надає можливість забезпечити гнучкість та спроможність до перетворювальних перемін в часі. Реалізація інновацій на базі цифрових (діджиталізованих) технологій вимагає інтеграції чинних корпоративних та сучасних технологій, що ставить проблему побудови стороннього партнерства з компаніями з високими технологіями, які спроможні впроваджувати інноваційні рішення, встановлення умов співробітництва банків з FinTech-компаніями та критеріїв оцінювання внеску подібного співробітництва до формування додаткової вартості, рентабельності і захисту для клієнта і банку в утлому.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення важливого наукового завдання щодо інновацій в сфері банківських послуг. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку висновків та узагальнень.

1. Класифікації рис усякого конкретного об'єкта пізнання на кожній стадії його аналізу є умовними, що є результатом прихованої множини особливостей даного об'єкта, котрі ще не виявлено. Отже усяка класифікація має спрямовану природу, тобто має значення тільки відносно задач визначеного дослідження. Тому, розглянута класифікація інновацій банківських установ має слугувати однією з теоретичних засад організації стратегічного керування інноваційним процесом банківських установ, встановлення сутності і природи стратегій інноваційної роботи банківських установ.

2. Ідентифікація цього бізнес-процесу полягає у формулюванні наступних його властивостей:

- менеджером (власником) бізнес-процесу, котрий відповідає за його організацію і наслідки та може міняти його структуру, є один з топ-управлінців банківської установи чи начальник окремого відділу;

- початковими (об'єктами входами) є інноваційні ідеї та сучасні знання, котрі поступають з різноманітних джерел, а наслідками (виходами) – інновації, реалізовані у всіх секторах функціонування банківської установи;

- правління банківської установи, усі її працівники, внутрішній відділ аналізу і розроблення, відділі маркетингу, клієнти банківської установи, контрагенти, є надавачами (постачальниками) ресурсів процесу. Користувачі процесу, котрі використовують його наслідки, можуть бути як сторонніми, зокрема контрагенти і клієнти, так і внутрішніми, а саме банківська установа як господарський суб'єкт, деякі співробітники чи відділи, керівники різноманітних рівнів та ін.);

- схеми взаємовідносин з іншими бізнес-процесами банківської установи визначаються суттю операцій, які виконуються на кожній стадії інноваційного процесу.

3. За теперішніх умов розроблення і запровадження інновацій є багатоплановим, складним процесом, в котрому діють багато функціональних відділів банків та різноманітних ієрархічних ступенів їх керування, та котрий за власними наслідками і механізмом прямо пов'язаний з проведенням банківського і ризик-менеджменту банківської установи. Від того, наскільки доведено та успішно фінансово-кредитна інститут реалізує інновації, у значною мірі залежить його поточне фінансове становище, стабільність до випадкових перемін, утримання і довготерміновому майбутньому переваг конкуренції та, нарешті, здійснення ним своїх стратегічних цілей і задач. Тому, інноваційна практика є чинником розвитку банківської установи згідно з умовами змінного і динамічного зовнішнього оточення, що обумовлює її включення до об'єктів стратегічного банківського керування.

4. Варто виокремити головні типи інновацій, котрі підготовлено і реалізовано в банківській галузі за останні роки, в саме: продуктові інновації – позрахунки в онлайн режимі, мобільні, безкарткові, безконтактні розрахунки; дистанційне надання кредитів, платіжний мінітермінал, онлайн-продукти; технологічні (процесні) інновації – сховища даних в хмарах, хмарні розрахунки – оброблення Big Data, відкрите банківництво (Open-banking), інтелектуальний аналіз даних, BaaS – банкінг як послуга, технологія блокчейн, шерінг; ринкові інновації – маркетингові інновації, безпека банківського функціонування, цифрове банківське обслуговування у форматі 24/7, everyday banking.

5. Успішність реалізації інновацій в діяльності банків виявляється не лише в перспективі заощадити визначену кількість часу, праці, ресурсів і грошових коштів, але і одержати додатковий прибуток за допомогою зростання числа клієнтів, ресурсів,

що підтримує формування умов з метою стійкого розвитку та посилення позиції в конкуренції.

6. Здійснений аналіз новітніх інновацій, котрі реалізують вітчизняні банківські установи, дав змогу зробити висновок відносно активного введення інновацій у діяльність деяких банківських установ в останні роки, однак більшість вітчизняних банківських установ іще мало зважають на новітні глобальні тенденції у розвитку інноваційної діяльності банків, які ґрунтуються на поєднанні сучасних і звичних технологій, роботизації та автоматизації банківських процесів.

7. В нашій державі практика інновацій, котрі запроваджені державними банківськими установами, є невеликою. У цей же час істотна частка інноваційних ініціатив є в секторі недержавних банківських установ. Вітчизняні банківські установи, здебільшого, використовують практику іноземних банківських установ, що унеможливило набуття своєї практики і своїх виняткових розроблень, проте зменшує затрати на формування сучасних продуктів, тестування і впровадження.

8. Перехід на інноваційні моделі здійснення банківської діяльності надасть можливість вітчизняним банківським установам:

- поліпшити якість банківських продуктів і послуг, надати їм сучасних споживчих якостей, підвищити питому вагу банківської установи на грошовому ринку;
- покращити результативність діяльності банківської установи за допомогою заощаджень на затратах, що буде сприяти поліпшенню організаційної, кадрової, технологічної, маркетингової, фінансової та операційної діяльності банківських установ;
- оптимізувати ступінь ризиків і збільшити ліквідність банків за допомогою зростання інноваційних продуктів в продуктовому ряді;
- досягнути стратегічної, соціальної та економічної ефективності, що виражається у посиленні позиції банківської установи на ринку, збільшенні ступеня задоволення вимог клієнтів в інноваційних продуктах, послугах, технологіях і

виходу банківської установи на якісно сучасний технологічний ступінь розвитку;

- вивести банківські установи на світовий грошовий ринок за допомогою застосуванню інновацій іноземної природи.

9. В якості інноваційної практики банкам, зокрема АТ «Альфа-Банк», АТ «ОТП Банк», АТ «Ощадбанк», АТ КБ «Приватбанк», АТ «ПУМБ» АТ «Райффайзен Банк», потрібно реалізувати найбільш сучасні технології, котрі ще не встигли використовувати інші банки на фінансовому ринку. Одною з подібних технологій, котра з часом стає усе більше поширеною є технологія блокчейн. Відомо, що технології блокчейн являють сучасний засіб організації збереження і безпеки даних.

10. Застосування біометричних технологій стає ще одним шляхом зменшення затрат банківських установ до 50 % під час віддаленого кредитування населення. Біометрія суттєво збільшує діапазон надання банківських послуг і он-лайн режимі. Зараз банківські установи зберігають та обробляють біометричні дані власних клієнтів відповідно до закону щодо персональних даних, проте імовірно подібна потреба швидко відпаде, що надасть можливість банківським установам удосконалити затрати та запропонувати клієнтам більше фінансових сервісів. Зокрема, АТ КБ «Приватбанк» створює сервіс строгої ідентифікації особи в мережі Інтернет, щоб відповідати вимогам KYC/AML, регуляторів та платіжних систем, що надасть можливість здійснювати в глобальній мережі Інтернет транскордонні перекази. З метою збільшення захисту платежів в мережі Інтернет АТ КБ «Приватбанк» може звернутися до суб'єкта операції надіслати власне фото навіть з камери смартфона та зрівняти його з фото в базі даних.

11. З метою зручності власних клієнтів АТ «Альфа-Банк» пропонує систему розпізнавання мови. Дана технологія не пов'язана із захистом, проте надає можливість покращити практику звертання до call-центрів. Зараз клієнтам досить надати голосову команду з головним словом і система механічно утворить відповідь на запит.

12. У випадку ненадання власним клієнтам перспективи якісного обслуговування за допомогою глобальної мережі Інтернет вітчизняні банківські установи програють в конкуренції за клієнта, тому в банківську діяльність потрібно оперативно запроваджувати сучасні технології мережі Інтернет. Дослідження питань застосування технологій мережі Інтернет банківськими установами доводить, що потрібне дійове поєднання звичних та віртуальних схем обслуговування споживачів. Власне подібна стратегія, основана на мотивації персоналу у реалізації інновацій, створює переваги в конкуренції банківських установ на фінансовому ринку і буде полегшувати збільшенню результативності банківської діяльності в нашій державі.

13. Слабка активність персоналу – ще одне питання, котре заважає ефективній інноваційній банківській діяльності. Зараз вітчизняні банківські установи мають оперативно розв'язувати задачі заохочування працівників до участі в розробленні інноваційних ідей на основі систем анонімних рекомендацій та відкритих конкурсів розроблень персоналу з матеріальним стимулюванням.

14. Теперішня стадія цифровізації (діджиталізації) економіки визначила тренди і шляхи розвитку банківської сфери, проте одночасно виявила виклики і небезпеки, у відповідь на котрі банки мають мобілізувати весь свій запас. Так, до термінових задач доцільно віднести потребу встановлення пріоритетів цифрових (діджиталізованих) ініціатив та визначення конкретної їхньої погодженості до корпоративної стратегії розвитку банку. Окрім цього, дія цифрових (діджиталізованих) пропозицій має бути відображений в головних показниках рентабельності роботи, а ще при оцінці приросту ціни діяльності до і після впровадження інновацій.

15. В час цифровізації (діджиталізації) економіки сучасним активом стають дані, що вимагає раціоналізації інфраструктури. Зараз більшість процесів в роботі банків автоматизовано, а програмне забезпечення є спеціалізованим, новітнім і таким, що безперервно поновлюється. Однак усе частіше стратегічні рішення

вимагають аналітичного підтримання. Отже набувають вагомості стратегічне значення та введення банками інноваційних підходів дослідження великих даних («Big Data»).

16. Одночасно знаки цифровізації (діджиталізації) економіки поруч з вигодами приносять сучасні виклики і небезпеки усім суб'єктам даного процесу. Так, розповсюдження персоналізації цифрових послуг приводить до зменшення перевірки їхнього проведення, а тому, збільшення дій шахраїв, збільшує ризики відтоку інформації. Окрім цього за допомогою стабільного збільшення кібератак потрібним є захист платіжних та автоматизованих банківських систем, смарт-договорів, Інтернет та мобільних фінансових додатків та ін. за допомогою збільшення ступеня інформаційного захисту при умові залучення додаткових інвестицій і регулювання з метою зменшення ризиків цифрових (діджиталізованих) технологій.

17. Таким чином, зараз банківська система України не стоїть узбіч від зарубіжного інноваційного процесу в банківській полію та має відповідний інноваційний запас з метою ефективної реалізації інновацій, котрі позитивно зарекомендували показали себе на фінансових ринках інших держав, а ще розроблення своїх інновацій, де уже має визначені досягнення. Однак загальні процеси цифровізації (діджиталізації) вітчизняної економіки вимагають пришвидшення, інакше для України вони з перспектив можуть перетворитися на небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абакуменко О. В. Сутність та механізм фінансового інжинірингу. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 1. С. 125-130.
2. Авангард финансовой революции: 15 самых «дорогих» финтех-стартапов мира. URL: <https://dev.by/news/avangard-finansovoy-revolyuitsii-15-samyh-dorogih-finteh-startapov-mira>.
3. Азаренкова Г. М. Фінансові інновації: напрями застосування та досвід впровадження. *Вісник Української академії банківської справи*. 2005. № 2. С. 28-32.
4. Андрушків І. П., Надієвець Л. М. Діджиталізація в банківському секторі: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 195–200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pecon_2018_4_24.
5. Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації. К. : КНЕУ, 2003. 394 с.
6. Аранчій В.І., Бойко Л.М., Черненко Л.В. Гроші та кредит : навч. посібник. Львів : Магнолія, 2010. 300 с.
7. Банки и банковское дело / [под ред. И. Т. Балабанова]. СПб. : Питер, 2005. 256 с.
8. Банки и банковское дело : учебник для бакалавров / под ред. В. А. Боровковой. 3-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство Юрайт, 2014. 623 с.
9. Банківська система України: інституційні зміни та інновації : [кол. монографія] / Л. О. Примостка, М. І. Диба, І. В. Краснова [та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Примостки. К. : КНЕУ, 2015. 434 с.
10. Банківський менеджмент: підручник / [Кириченко О. А., Міщенко В. І., Слав'янська Н. Г. та ін.] ; за ред. О. А. Кириченка, В. І. Міщенка. К. : Знання, 2005. 831 с.
11. Банківські операції : підручник. / [А. М. Мороз, М. І. Савчук, М. Ф. Пуховкіна та ін.] за ред. д-ра. екон. наук, проф. А. М. Мороза. К. : КНЕУ, 2008. 608с.

12. Банковский менеджмент / под ред. О. И. Лаврушина; 3-е изд., перераб. и доп. Москва: КноРус, 2009. 560 с.
13. Банковское дело. Управление и технологии : учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / под ред. проф. А. М. Тавасиева. [2-е изд., перераб. и доп.]. М. : ЮНИТИ – Дана, 2005. 671 с.
14. Беззуб А. А., Окунев И. В., Шатохина В. А. Каким будет банк XXI века? Фундаментальные тенденции. Новые банковские технологии, продукты и институты. Введение в моделирование банка будущего. Д. : Росток, 2001. 256 с.
15. Береговой В. А. Инновации на финансовых рынках в условиях глобализации экономики. *Инновация*. 2005. № 2. С. 37-42.
16. Билык О. И., Дребот Н. Н. Современные тенденции инновационного развития банков Украины. URL: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/10223/1/2.pdf>.
17. Бондаренко Л. П., Політило М. П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №3. С. 5-8.
18. В Украине запустили маркетплейс финтех-стартапов. 2018. URL: <https://psm7.com/news/v-ukrainezapustili-marketplejs-fintex-startapov.html>.
19. Васильев О. В., Матющенко С. С. Краудфандинг – сучасний інструмент фінансування розвитку інтелектуального капіталу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 18. С. 36–40. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5165&i=5>.
20. Викулов В. С. Инновационная деятельность кредитных организаций. *Менеджмент в России и за рубежом*. 2001. № 1. С. 79–89.
21. Викулов В. С. Типология банковских инноваций. *Финансовый менеджмент*. 2004. № 6. С. 75-82. URL: <http://www.finman.ru/articles/2004/6/3418.html>.
22. Відомості з Реєстру платіжних систем. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=8436153.

23. Гафурова Д. И. Развитие инновационных технологий в российском банковском секторе. М. : «Анкил», 2009. 160 с.
24. Гейтс. Б. Бизнес со скоростью мысли / Изд. 2-е, исп. М. : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. 480 с.
25. Де народжуються інновації: сім найцікавіших банківських лабораторій. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/352109/de-narodzhuyutsya-innovatsiyi-7-najtsikavishyh-bankivskyh-laboratorij>.
26. Дериг Х.-У Универсальный банк – банк будущего. Финансовая стратегия на рубеже века ; пер. с нем. М. : Международные отношения, 2001. 384 с.
27. Дзюблюк О. В. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. *Світ фінансів*. 2019. № 3(60). С. 8-25..
28. Діденко С. Кінець монополії держбанків: Україна запроваджує європейську концепцію Open Banking. News.ua. URL: <https://ua.news.ua/konets-monopolyu-gosbankov-ukrayna-vnedryaet-evropejskuyu-kontseptsiyuopen-banking/>.
29. Доля женщин в бизнесе Казахстана достигает 42%. URL: <https://www.abctv.kz>.
30. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/157..>
31. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации ; пер. с англ. М. : ООО Издательский дом “Вильямс”, 2007. 432 с.
32. Єгоричева С. Б. Інноваційна діяльність комерційних банків: стратегічні аспекти : монографія ; ВНЗ у кооперації «Полтавський університет економіки і торгівлі». Полтава : ТОВ «АСМІ», 2010. 348 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/71925632.pdf>.
33. Єгоричева С. Б. Інституційні фактори впливу на інноваційну діяльність банків. *Вісник Української академії банківської справи*. 2009. № 1 (26). С. 41–46.

34. Єгоричева С. Б. Концепція відкритої інновації та її застосування у банківському бізнесі. Економіка: проблеми теорії та практики : Збірник наукових праць. Випуск 255: В 9 т. Т. 1. Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. С. 234–241.

35. Єгоричева С. Б. Методологічні засади організації інноваційного процесу в комерційних банках. *Вісник Національного банку України*. 2011. №1. С. 53-57..

36. Єгоричева С. Б. Міжнародний факторинг у світлі системи валютного регулювання України. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 198: В 4 т. Том III. Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. С. 613-617.

37. Єгоричева С. Б. Проблеми становлення ринку валютних деривативів в Україні. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Збірник наукових праць. Серія «Економіка». Острог : 2006. Вип. 8. Ч. 3. С. 329-337.

38. Єгоричева С. Б. Сутність та особливості банківських інновацій. Управління розвитком: збірник наукових статей. 2005. № 3. С. 150-151.

39. Єгоричева С. Б. Сучасні аспекти класифікації банківських інновацій. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. 2013. Вип. 22. С. 32-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_22_9.

40. Єгоричева С. Б. Теоретичні аспекти банків. *Фінанси України*. 2010. № 8. С. 35–38

41. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Видавництво Націон. ун-ту «Львівська політехніка», 2005. 714 с.

42. Золотарьова О. В., Чекал А. А. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх запровадження в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2016. Вип. 16. Ч. 1. С. 112–115.

43. Иванов А. Н. Банковские услуги: зарубежный и российский опыт. М. : Финансы и статистика, 2002. 176 с.

44. Измерение информационного общества. Отчет 2015 год. URL: <http://www.itu.int/ru/Pages/default.aspx>.

45. Іванов С. В. Особливості банківських інновацій. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 30(2). С. 73-80.
46. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід : монографія / За ред. М. П. Денисенка, Л. І. Михайлової. Суми : Університетська книга, 2008. 1050 с.
47. Інновації українських банків: смартфони, годинники і селфі. URL: <http://svb.ua/news/innovatsii-ukrainskikh-bankiv-smartfoni-godinniki-i-selfi?page=40>.
48. Кавецький В. Я. Застосування блокчейн-системи у фінансовій сфері. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Випуск 2 (130). С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_2_5.
49. Как украинские банки будут использовать технологию блокчейн. URL: <https://ain.ua/2016/06/09/kak-ukrainskie-banki-budut-ispolzovat-texnologiyu-blockchain>
50. Карпенко Г. В., Данькевич А. П. Фінансові інновації і питання теорії та можливості впровадження в економіку країни. *Фінанси України*. 2007. № 9. С. 111-118.
51. Карчева І. Я. Економічна ефективність інноваційної діяльності банків: дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2016. 210 с.
52. Кинг Бретт. Банк 2.0. Как потребительское поведение и технологии изменят будущее финансовых услуг / [пер. с англ. М. Мацковской]. Москва: ЗАО «Олимп– Бизнес», 2012. 512 с.
53. Кинг Бретт. Банк 3.0. Почему сегодня банк – это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете ; пер. с англ. М. Мацковской. М. : Олимп-Бизнес, 2015. 520 с.
54. Ковалев А. П. Банковский инжиниринг – новый мир финансов. *Финансовый директор*. 2007. № 2. С. 55-64.
55. Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., Волошко І. В. Стратегічний менеджмент банку : навч. посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. 734с.
56. Кривич Я. М. Поняття банківських інновацій та їх класифікація. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. Суми : УАБС

НБУ, 2007. Вип. 22. - С. 104-111.

57. Кузнецов А. М. Методологічні засади формування концепції мотивації персоналу банку. *Вісник соціально-економічних досліджень ОНЕУ*. 2012. № 1(44). С. 319–326.

58. Кузнецова Л. В. Проблеми активізації процесів розвитку банківських інновацій в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Випуск 4. С. 9-13.

59. Кузьмінов С. В., Задоя Ю. А. Інновації у банківській діяльності: сутність та класифікація. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2018. № 1 (24). С. 64-70.

60. Літошенко А. В. Технологія blockchain: переваги та неочевидні можливості використання у різних галузях. *Економіка та держава*. 2017. № 8. С. 77-79.

61. Лойко В. В., Башкирцева Т. М. Інновації як рушійна сила банківської діяльності. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2018. № 1. С. 67-76.

62. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент банка : учеб. пособие для вузов. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 400 с.

63. Мельник О. І., Боднар О. А. Запровадження фінансових інновацій у вітчизняній банківській практиці. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2018. №8. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/8-2018/UKR/melnyk.pdf>.

64. Меренкова О. В. Інноваційні технології банківської діяльності як елемент сучасного економічного мислення. Сучасна картина світу: Природа, суспільство, людина: збірник наукових праць. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. С. 186- 194.

65. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий / Пер. с англ. под ред. Ю.Н.Кантуревского. С-Пб: “Питер”, 2000. 336 с.

66. Миронова Н. Ділись, обмінюйся, довіряй: що таке шеринг-економіка і як вона змінює світ. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/dilis-obminyujsya-doviryaj-sho-take-shering-ekonomika-i-yak-vona-zminyuue-svit>.

67. Мозговий О. М., Оболенська Т. Є., Мусієць Т. В. Міжнародні фінанси : навч. посібник ; за заг. ред. д-ра економ наук, проф. О. М. Мозгового. К. : КНЕУ, 2005. 504 с.

68. Мошенець О. Інноваційні продукти і технології на ринку банківських послуг. *Фінансовий ринок України*. 2011. № 12. С. 7–8.

69. Муравьева А. В. Банковские инновации: мировой опыт и российская практика: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.14 / Муравьева Анастасия Владимировна. М., 2005. 150 с.

70. Открытый банкинг: британцы смогут управлять счетами из одного приложения. *PaySpace Magazine*. URL: <https://psm7.com/news/evropejcy-smogut-upravlyat-svoimi-schetami-cherez-odno-prilozhenie.html>.

71. Офіційний сайт АТ «Державний ощадний банк України». URL: <http://www.oschadbank.ua/ua/press-service/news/4336627/>.

72. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

73. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/>.

74. Офіційний сайт АТ «УкрСиббанк». URL: <https://ukrsibbank.com/ua/personal/news/405121/>.

75. Пантелєва Н. М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика : монографія. К. : УБС НБУ, 2013. 526 с.

76. Пантелєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 3(03). С. 68-73. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf.

77. Планируется запуск первой в мире базы данных Fintech-компаний. PaySpace Magazine. URL: <https://psm7.com/news/planiruetsya-zapusk-pervoj-v-mire-fintech-bazy-dannyx.html>.

78. Погореленко Н. П. Фінансові інновації у розвиток банківського сектору. *Научно-технический сборник «Коммунальное хозяйство городов»*. 2004. № 54. С. 200-205.

79. Полищук А. И. Банк и клиент: регулирование взаимоотношений и понятийный анализ инструментов обслуживания. *Банковские услуги*. 2008. № 3. С. 11-15.

80. Портер М. Международная конкуренция. М. : Международные отношения, 1993. 896 с.

81. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України : затверджено постановою Правління Національного банку України від 18.06.2003 р. № 254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text>.

82. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV. Дата оновлення 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

83. Провайдинг інновацій / [Денисенко М. П., Гречан А. П., Гаман М. В. та ін.; за ред. проф. М. П. Денисенка]. К. : Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 448 с.

84. Рост инвестиций в мировой финтех-сектор в 2016 году. URL: <http://www.plusworld.ru/daily/rost-investiciy-v-mirovoy-finteh-sektor-v-2016-godu-%E2%80%93-issledovanie..>

85. Рубинштейн Т. Б. Развитие банковской системы и инновационные банковские продукты (пластиковые карты). М. : Гелиос АРВ, 2002. 192 с.

86. Рябокiнь М. В., Татяніна С. М. Банківські інновації як необхідна умова підвищення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 21. С. 279–286..

87. Синки-мл. Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг ; пер. с англ. М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. 1018 с.
88. Ситник І. П., Шірінян Л. В., Фоміна В. С. Криптовалюта і блокчейн-технології в сучасних платіжних системах: проблеми і перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 30 Ч. 2. С. 109–113
89. Ситник І. П., Фоміна В.С. Вплив фінтеху на розвиток сучасних платіжних систем України. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2019. Вип. 2. (51). С. 139–143.
90. Скороходов А. Как сделать банковские инновации лучше? *Банковская практика за рубежом*. 2007. № 3. С. 30–35.
91. Такер Роберт Б. Инновации как формула роста. Новое будущее ведущих компаний. Пер. с англ. М. : ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2006. 240 с.
92. Ткаченко Ю. В., Зверук Л. А. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. *Економічна теорія та право*. 2018. № 2 (33). С. 26-41.
93. Ткачук В. О. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг. *Економічний аналіз : зб. наук. праць / редкол.: С. Шкарабан (голов. ред.) та ін. Т. 14. № 2*. Тернопіль: видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. С. 43–51.
94. Ткачук В. О. Маркетинг у банку : навч. посібник. Тернопіль : «Сінтез-Поліграф», 2006. 225 с.
95. Три инновационные модели банкинга. URL: http://iee.org.ua/ru/prog_info/23209/.
96. Тягунова З.О., Бондаренко В.М. Краудфандинг: світовий досвід та практика. *Інноваційна економіка*. 2015. № 3. С. 25–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_3_6.

97. Управління інноваційними процесами в регіонах : монографія / За наук. ред. М. А. Козоріз, Т. С. Смовженко. Львів : ЛБІ НБУ, 2006. 263 с.
98. Уткин Э. А., Морозова Н. И. Инновационный менеджмент. М. : Акадис, 1996. 208 с.
99. Уткин Э. А., Морозова Н. И., Морозова Г. И. Нововведения в банковском бизнесе России. М. : Финансы и статистика, 1998. 352 с.
100. Уткин Э. А. Стратегический менеджмент: способы выживания российских банков. М. : Фонд экономического просвещения, 1996. 180 с.
101. Федоренко В. Г. Инвестознавство : підручник. [Вид. 3-тє вид., допов.]. К. : МАУП, 2004. 480 с.
102. Фінтех і блокчейн: технології, які «підривають» банківський сектор. URL: <https://ceoclub.com.ua/notes/blockchain>.
103. Финтех-инвестиции сократились во всем мире, кроме Китая. URL: <http://futurebanking.ru/post/3263>.
104. Філософський енциклопедичний словник. К. : Абрис, 2002. 742 с.
105. Фрасенюк А. М. Сучасні підходи до класифікації банківських інновацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2009. Випуск 84 (Частина II). С. 324-329.
106. Цифровая экономика: как специалисты понимают этот термин. URL: <https://ria.ru/science/20170616/1496663946.html>.
107. Цифровим шерингом документів вже користуються в трьох українських банках. УКРІНФОРМ. 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3117182-cifrovim-seringom-dokumentiv-vze-koristuutsa-v-troh-ukrainskih-bankah-fedorov.html>.
108. Чайковський Є. Інновації в сфері банківських послуг. Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 8-9 вересня 2021 року). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 213–216.

109. Чайковський Я. І., Ковальчук Я. Ю. Банківські інновації: перспективи та загрози електронних банківських послуг. *Світ фінансів*. 2018. № 4 (57). С. 121-136
110. Чайковський Я. І., Ковальчук Я. Ю. Сучасні фінтех напрямки в банківському секторі. *Світ фінансів*. 2020. № 2 (63). С. 36-48.
111. Чеебро Г. Открытые инновации. Создание прибыльных технологий ; пер. с англ. В. Н. Егорова. М. : Поколение, 2007. 336 с.
112. Шерінг: сучасний тренд, що відкриває майбутнє. Mukachevo.Net. 2021. URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/2087215>.
113. Шмігельська З. Банківські інновації: суть, необхідність і розвиток. *Вісник Національного банку України*. 2014. №2. С. 34–41.
114. Юхименко Т. В. Теоретичні засади інноваційного розвитку банківської системи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 1. С. 107-113.
115. Яковенко С. Н., Тимченко А. А. Финансовые инновации в деятельности коммерческих банков: теоретико-экономические аспекты. *Научное обозрение. Экономические науки*. 2014. № 2. С. 108-109.
116. Янсен Феликс. Эпоха инноваций ; [пер. с англ.]. М. : ИНФРА-М, 2002. XII. 308 с.
117. CO-OP CAPITAL. URL: <https://www.nusendafoundation.org/programs/co-op-capital>.
118. DenizBank. Powerful Teller Dashboard. URL: www.youtube.com/watch?v=QPJ8_Vaq650.
119. Е-банкинг / Коммунальные платежи. URL: http://www.prostobank.ua/internet_banking. (дата звернення: 21.10.2021).
120. Frame W. S., White L. J. Technological change, financial innovation and diffusion in banking. Federal Reserve Bank of Atlanta. Working Paper 2009-10. URL: <http://www.frbatlanta.org/filelegacydocs/wp0910.pdf>.
121. Global Banking Outlook 2018. URL: <https://www.ey.com/bankingstrategy>.

122. Goldman Sachs: технология blockchain сэкономит банкам до 6 млрд долларов в год. URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/376715/goldman-sachs-tehnologiyablockchain-sekonomit-bankam-do-6-mlrd-dollarov-v-god>.
123. Groenfeldt T. Banking innovations in the USA. Banking technology. 2017. URL: <http://www.bankingtech.com/751512/analysis-banking-innovation-in-the-us/>.
124. Hanssen G. K. A longitudinal case study of an emerging software ecosystem: implications for practice and theory. *J. Syst. Softw.* 2011. No. 85. 1455–1466 pp.
125. Idea Cloud. URL: <http://stevieawards.com/iba/idea-cloud>.
126. Kaminsky O., Korzachenko O., Samchenko N. Cloud computing concept in Ukraine: a study of innovative development. *Economic Annals-XXI*. 2017. № 167(9–10). С. 28–31.
127. Miller M. H. Financial innovation: The last twenty years and the next. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. December 1986. P. 459-475.
128. Poland's Idea Bank launches SME business platform on cloud. URL: <https://www.finextra.com/news/announcement.aspx?pressreleaseid=58825>
129. Recent innovations in international banking. Bank for International Settlements, 1986. URL: <http://www.bis.org/publ/ecsc01.htm>.
130. Sundbo J. Management of innovation in services. *The Service Industries Journal*. 1997. Vol. 17. № 3. P. 432–455.
131. Taraporevala Z., Capozzi M. M. Innovation: the Growth Accelerator. *Banking Strategies*. 2008. Vol. 84. № 3. P 36–45.
132. The BAI Global Innovation Awards. URL: <https://www.bai.org/globalinnovations/awards/categories>.
133. The Measurement of Scientific and Technological Activities. Frascati Manual 2002: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development. Paris: OECD, 2005. 255 p. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264199040-en.pdf?expires=1636611952&id=id&accname=guest&checksum=C57F96CB77447629668F93C2A9C3B8CA>

134. The Measurement of Scientific and Technological Activities. Oslo Manual : Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. Third edition. Paris : OECD, 2005. 163 p. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100-en.pdf?expires=1636611738&id=id&accname=guest&checksum=07CA7FD2C2AF340A31394945DDD8CCD8>.

135. Truman R., Smith I. Banking on innovation. URL: http://www.prtm.com/uploadedFiles/Strategic_Viewpoint/Articles/Article_Content/PRTM_Banking_On_Innovation.pdf.

136. Tufano P. Financial Innovation: The Last 200 Years and the Next. The Handbook of the Economics of Finance. Edited by George M. Constantinides, Milton Harris and René M. Stulz. JAI Press, Inc., 2003. P. 307 – 335.

137. Wheelwright S. C., Clark K. B. Revolutionizing product development: Quantum leaps in speed, efficiency and quality. New-York: Free Press, 1992. 364 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підходи щодо формулювання терміну «банківська інновація» [86, с. 280]

Прізвище та ініціали автора	Формулювання терміну «банківська інновація»
I. Т. Балабанов [7], В. А. Боровкова [8]	Це реалізований у формі сучасного банківського продукту або послуги завершальний наслідок інноваційної практики банківської установи.
О. І Лаврушин [12]	Синтетичне розуміння щодо діяльності банківської установи, котре спрямована не одержання додаткових прибутків у ході формування сприятливих умов залучення і розміщення ресурсного запасу за рахунок запровадження нововведень, котрі сприяють клієнтам в одержанні доходів .
С. Н. Яковенко, А. А. Тимченко [115]	Способи інституційної організації банківських процесів та моделей їхньої поведінки в новітньому фінансовому світі, що знаходять власне вираження у виникненні сучасних банківських продуктів, , послуг, технологій, які націлені на підвищення ефективності роботи банківської установи та її соціальної складової
В. О. Ткачук [93, с. 46]	Завершальний наслідок процесу удосконалення усіх сторін функціонування банківської установи, що полягає в модернізації банківських, продуктів, послуг, бізнес-процесів, обслуговування, організації, керування і маркетингу для досягнення переваг в конкуренції на ринку

С. Б. Єгоричева [40, с. 35–38]	<p>У вузькому розумінні банківська інновація – це введення сучасних чи істотно покращених банківських продуктів, послуг, котрі відповідають існуючим чи потенційним фінансовим вимогам клієнтів, своїм інтересам банківської установи і вимогам банківського законодавства, надають заінтересованим учасникам додаткові переваги та є наслідками банківського інжинірингу.</p> <p>У широкому значення банківська інновація – це процес формування додаткової вартості для клієнтів, працівників і власників (акціонерів) банківської установи за допомогою внесення якісних перемін у всі галузі її функціонування, зокрема продукти, послуги, технології бізнес-процеси, бізнес-моделі і стратегії, що стали наслідком практичної реалізації сучасних ідей, знань і зовнішньої практики</p>
Я. М. Кривич [56, с. 108–109]	<p>Завершальний наслідок інноваційної практики банківської установи, який одержав реалізацію у вигляді сучасного чи покращеного банківського продукту або послуги, котрі реалізовані в практичну діяльність.</p>
В. С. Викулов [21, с. 76]	<p>Створення банківського продукту, котрий володіє привабливішими споживчими властивостями в порівнянні з запропонованим раніше, чи якісно сучасного продукту, спроможного задовольнити не охоплені раніше вимоги його потенційного споживача, або застосування досконалішої технології створення того ж банківського продукту.</p>
О. В. Меренкова [64, с. 187]	<p>Нововведення у банківській практиці, котрі визначаються вищим технологічним ступенем і сучасними споживчими якостями.</p>

Додаток Б

Інновації банківської діяльності в умовах цифрової економіки [4; 6; 19; 48; 70; 102]

Назва інновації	Суть інновації	Перспективи запровадження в банківську діяльність
Технологія блокчейну	- механізм формування загальної бази даних з метою виконання операцій на засадах формування лінійних зав'язків в банківській галузі і відкритість інформації для учасників в лінійки	1) формування сучасного оцифрованого банківського продукту з підвищеним ступенем захисту і продукту збереження активів з загальною власністю – банк – підприємства, населення, що приведе до зменшення посередників між банківською установою і клієнтом, зменшення затрат, ризиків втрати інформації, пришвидшення розрахунків за допомогою створення «розумних договорів»
Технологія шерінгу	- механізм застосування інформації і фінансових джерел за допомогою їхнього «одержання напрокат»	1) створення загальної з метою застосування з бізнесом інформаційної бази і загальних інтерфейсів з метою одержання «на прокат» інформації, джерел. У цьому випадку є перспектива одержати банківською установою недорогі джерела під чіткі визначені проекти, одержати в шерінг документи, проте і банківська установа вимушена теж ділитися джерелами
Крауд-фандинг	- механізм залучення коштів від значного кола осіб (фінансування громадою) під певний проект за участю єдиного посередника або без нього завдяки можливостям інтернету	1) фінансування інвестиційних проектів за допомогою залучення ресурсів від великого кола осіб. Банківська установа може виступати в цьому разі у фінансовим посередником, без інвестування власних ресурсів, здійснюючи функцію накопичення коштів і поруки за даний проект; 2) банківські установи мають можливість добровільно об'єднувати власні кошти, формуючи «публічне інвестування» для інвестування у визначений проект

Продовження дод. Б

Відкрите банківництво (Open-банкінг)	- механізм відкриття банківськими установами доступу до своїх систем зовнішнім особам	1) формування конкурентного банкінгу сучасної генерації з орієнтацією на умови і запити клієнтів за котрих клієнт одержує перспектива формування своїх потреб до банківської установи. Формування платформи «банківського торговельного центру»
Банкінг в хмарах	- механізм збереження банківської інформації в мережі Інтернеті	1) формування персональних проєктів для клієнта (B-Cloud), що передбачає розміщення інфраструктури в хмарі та організацію віддалених каналів зв'язку з банківською установою, перспектива одержання додаткових сервісів, перспектива формування персональної «гібридної» хмари під визначеного клієнта; 2) формування сучасної банківської установи в «хмарі», що надає можливість одержати додаткові перспективи збереження інформації і зменшити затрати на дане збереження, одержати додатковий захист даних, збільшити коло фінансових і нефінансових послуг

Додаток В

Головні переваги і недоліки від відкритого-банкінгу (Open-банкінг) [28]

Переваги	Недоліки
Банківські установи	
<p>1) створення загального інтерфейсу з іншими банківськими установами, стартапами, Fintech-компаніями; 2) створення однієї фінансової платформи; 3) створення загальної бази клієнтів; 4) перспектива стабільного контролю інформаційних даних конкурентів; 5) економія на програмному забезпеченні; 6) зменшення втрат на забезпечення кадрами; 7) зменшення операційних затрат банківської установи; 8) збільшення кола клієнтів; 9) збільшення банківських послуг; 10) мобільність надання послуг; 11) втрата монополії банківських установ на дані клієнтів</p>	<p>1) стабільна, сувора, прозора конкуренція за допомогою перспективи для клієнтів банківської установи прозорого співставлення даних банківської установи з її конкурентами; 2) гнучкість у формуванні вартості банківських послуг; 3) можливість технічних збоїв; 4) стабільна залежність від Інтернет джерел і програмного забезпечення; 5) недовіра і низька поінформованість клієнтів щодо сучасних технологій; 6) атаки хакерів; 7) розподіл ринку з іншими фінансовими посередниками; 8) тривалість перемін; 9) серйозні затрати на інноваційний розвиток;</p>
Клієнти банківських установ	
<p>1) покращання якості надання банківських послуг; 2) зменшення ціни надання банківських послуг; 3) гнучкість у формуванні ціни послуг; 4) збільшення асортименту надання послуг; 5) перспектива формування своїх корисних, зручних для конкретного клієнта продуктів; 6) перспектива одержання поряд з фінансовими ряд нефінансових, необхідних саме даному клієнту послуг та їхня інтеграція в обліковий запис клієнта; 7) мобільність одержання послуг; 8) мобільна перспектива одержання інформації щодо банківських установ на платформі зіставлення сервісів</p>	<p>1) неконфіденційність персональних даних; 2) атаки хакерські; 3) залежність банківських послуг від світової мережі Інтернет, програмного забезпечення, технічних пристроїв; 4) технічні збої при одержанні послуг; 5) тривалість перемін</p>

Продовження дод. В

Стартапи і Fintech-компанії	
<p>1) збільшення бази клієнтів; 2) одержання додаткової фінансової інформації; 3) створення сучасних фінансових продуктів; 4) створення спільної з банківськими установами фінансової платформи; 5) створення фінансових систем для банківських установ та їхніх клієнтів</p>	<p>1) неконфіденційність індивідуальних даних, атаки хакерів; 2) стабільна залежність від ресурсів світової мережі Інтернет і програмного забезпечення; 3) недовіра і невисока поінформованість клієнтів щодо сучасних технологій; 4) часткова втрата клієнтів; 5) тривалість перемін, суттєві затрати на інноваційний розвиток</p>

Додаток Г
Вигоди і вади технології «Банкінг у хмарах» для банківських установ та їхніх клієнтів [4]

Банківські установи	Клієнти банківських установ
Вигоди	Вигоди
<ul style="list-style-type: none"> - перспектива для банківської установ втілення технології блокчейну, штучного інтелекту; - полегшення та оптимізація бізнес-процесів; - зменшення затрат на бізнес-процеси; - збільшення переваг в конкуренції; - створення однієї платформи надання послуг для клієнтів між банківськими установами, підприємствами, фінансово-кредитними інститутами; - підвищення можливостей захисту баз даних з застосуванням біометрії і безпечних зашифрованих персональних сховищ 	<ul style="list-style-type: none"> - доступ клієнтів до міжбанківського ринку купівлі-продажу іноземної валюти; - перспектива мобільного одержання послуг оплати рахунків, переказу, обміну, гарантії, кредитування і депонування та ін.; - перспектива цілодобових взаємовідносин з банківськими установами; - перспектива багатofункціональних взаємовідносин для клієнта банківської установи зав допомогою Інтернету ресурсів, блокчейну, штучному інтелекту; - здешевлення послуг; - суттєве збільшення кола послуг; - одержання перспективи ведення бізнесу в одній інтелект платформі; - перспектива одержання персональних послуг з абсолютною їхньою інтеграцією у свій комп'ютер, смартфон, ноутбук, планшет; - гнучкість ціни послуг; - одержання нефінансових послуг за персональним профілем клієнта; - перспектива створення своєї інфраструктури в хмарі (B-Cloud); - одержання додаткового захисту персональних даних
Вади	Вади
<ul style="list-style-type: none"> - атаки хакерів; - хибні висновки через збоїв штучного інтелекту; - втілення є дорогим і вимагає висококваліфікованих фахівців; - низька довіра клієнтів до цієї технології; - мале коло поінформованості клієнтів щодо технології та її перспективи 	<ul style="list-style-type: none"> - втрата індивідуальних даних; - хибні рішення через збоїв штучного інтелекту; - залежність бізнесових рішень від світової мережі Інтернет, хмарних технологій, пристроїв для їхнього запровадження